9741

Bibl. Jag.

III

BJ

cała chorągiew moskwy o cztery mile od Lachowicz; na co ponowy potreba –
Król Jego-Mość do Warszawy ze Gdańska przyjechał –
19 Przyszła ponowa że ta szlachta Litewska co to pan Horski Wojewodzic Mścisławski zaciągnął i przedał moskwie, oskoczył ten podjazd i inszych pobito inszych pobrano –
20. Insza ponowa że w Pieszach to się stało i żaden z tego podjazdu nie zginął, szlachtę zabrano koło Wołkowyska i niemało nabito –
22 Przyszła wiadomość że Król Jego-Mość we wtorek świąteczny przyjechał a we czwartek miał być w Nieporęcie –
23 Przyszła wiadomość że ma być w Warszawie Consilium belicum 25 praesentis –
25. Odebrałem wiadomość z Warszawy że Król Jego-Mość przyjechał prywatnie do Warszawy po południu dnia 18 praesentis, że konwokacija odłożona do dnia 15 Junii –
26. Pan Hetman przez Węgrów jechał do Warszawy ad consilium belicum –
27 List od pana Hetmana z Dobrego oddano – odebrałem także od pana Starosty Żmudzkiego pisany dnia 20. praesentis z Mińska w którym oznajmuje że moskiewscy kommissarze niedeklarowali przystąpić do kommissij aż kozacy posłowie cum plenaria authoritate przypuszczeni do kommissij zostaną, et cum voce activa –
29 przyjechałem do Warszawy – Consilium belicum w niemałej gromadzie Jego-Mościów Panów senatorów –
30 W Warszawie Apostolicus został Kardynałem któremu publice w kościele Świętego Jana Król Jego-Mość wkładał na głowę ~~bi~~ biret. Zaraz się ubrał po Kardynalsku i jadł publice z Królewstwem na pałacu. –
31 Sessija Jego-Mościów Panów senatorów u Ojców karmelitów odprawowała się. –

Junius. 168.

1 Wyjechałem z Warszawy. –
5 Odebrałem listy od Jego-Mości Pana Starosty Żmudzkiego, Referendarza Litewskiego, i od pana Drozdowicza z Mińska de data 30 maj; oznajmują że jeszcze się kommissija niezaczęła, bo moskiewscy Kommissarze żadną miarą wyż wspomnionej pretensij tyczącej się kozaków odstąpić niechcą. –
6. Pan Chorąży Mścisławski poseł od wojska Litewskiego powracał od Króla Jego-Mości pod Suraż do tegoż wojska. –
14 Przyjechałem do Warszawy i stanąłem w pałacu pani Kazanowskiej – Zaczęła się konwokacija i odłożono ją do środy. –
20 Sessija Jego-Mościów Panów Senatorów i Jego-Mościów Panów Posłów Litewskich z której posłali do Jegomości księdza Arcybiskupa prosząc o audijencją i pozwolił na jutro –
21. Byli panowie Litewscy rano o siódmej u Jegomości księdza Arcybiskupa, potem na sessij w pałacu. –
22. Król Jego-Mość pozwolił posłom z senatem bez siebie traktować sessiją (: na której byłem :)
24 Była sessija Litewska Jego-Mości Pana Administratora w skarbowych sprawach. –
25. Była sessija – Przed południem namówiliśmy i niektóre rzeczy do jutra odłożyliśmy – pod Słonimem podjazd nasz moskiewski zniósł. –
26 Rano o dziewiątej byłem u Królowej Jej-Mości na audijencij po dziewiątej zasiadł Król Jego-Mość i podpisaliśmy ratificationem pactorum ze szwedami, trzy instrumenta dla Cesarza Jego-Mości i dla Kurfirszta i Szwedów de modo consiliorum

skończyć się mających; conclusum postać na sejmiki projekt konsypowany przez kancellariję JEgo Królewskiej-Mości i senatu będącego przy boku JEgo Królewskiej-Mości in via praeparationis, Arjanie też supplikowali do stanów o prerogatia exercitii constitutionis o ich napisanej ażeby collegia circa religionem mieć mogli – non admissum bo przeciwko prawu nikt nie chciał mówić ani było ex ulla ratione wolno co stanowić – Konkludowaliśmy te konwokacią o godzinie czwartej z południa –

27. Korneliję zostawiliśmy w klasztorze mniszek Francuzek, którą Królowa Jej-Mość wzięła na swoje ręce. –

29. Wyjechałem z Warszawy. –

Julius. 171.

1. Wojsko nasze przeprawowało się za Niemen pod Mirowem. –

3. Przyszła wiadomość że podjazd pana Wojewody Ruskiego zniosł część Moskwy pod Słonimem a którzy się byli tam pozapierali dobyto ich i w pień wycięto jeno ośmnasta tylo żywcem do Króla JEgo-Mości prowadzono.

5 Z Warszawy, jadąc był u mnie Pan Mierzyński, ten retulit że czterech przybiegło: o ośmej z rania w piątek pierwej xiądz Jezuita Piekarski kapelan, potem czeladnik JPana Wojewody Ruskiego, potem w kilka godzin przyjechał pan Kuraszewski Chorąży i drudzy /: którzy z tej potrzeby niedawno przybyli :/ dali znać że 28 Junii w poniedziałek w wigilią Świętego Piotra i Pawła wojsko nasze do szczętu zniosło Chowańskiego, który tyran z hardości lekce ważąc sobie wojsko nasze, wysztedłszy z pod okopów Lachowieckich stanął do bitwy pod Połonką. Samże Bóg poblogosławił panu Hetmanowi Wielkiemu Litewskiemu i panu Wojewodzie Ruskiemu że w dwu-godzinnym i kwadransowym przeciągu czasie wojsko nasze /: lubo potężnie i mocno nastąpił nieprzyjaciel :/ najprzód rozerwawszy piechotę której na ośm tysięcy było wycięto, potem całą kawalerją zniosło; syna Chowańskiego, Zmijowego i Swerbę ~~[illegible]~~ Wdrea Rob żywcem wzięto, sam Chowański ledwo w kilka set koni uciekł zostawiwszy w okopach dla wojska naszego tak co do żywności jako też w rozmajtych dostatkach niezmierną zdobycz a za Chowańskim posłano dwa półki zaraz z potrzeby ku Borysowu bo tam się on udał; armaty kilkadziesiąt dział i inszej mniejszej amunicij w różnym gatunku nasi pobrali, więźniów siła naszych Polaków eliberowano – Przyjechawszy Elijaszewicz to wszystko retulit bo do Borków przybyły z tej potrzeby kapitan jemu oznajmił, dodając tylo że JPan Hetman był in periculo gdyż pod nim ubito konia, którego poratował Zasz Szwed pozostały w naszym wojsku po traktatach dając mu swego konia a sam w tej utarczce poległ – Wojsko ~~na~~ nasze na zajutrz ochocze po otrzymanem zwycięstwie poszło ku Borysowi – Za które dobrodziejstwo Boskie chwała wieczna niech będzie. –

7. Oddano mnie kopija listu do Króla JEgo-Mości pisanego przez JPana Wojewodę Ruskiego z pod Myszy 28 Junii gdy się ta potrzeba szczęśliwie skończyła, bo JPan Wojewoda Ruski gonił z pod Połonki aż do Myszy moskwę, mil dwie miernych. –

9 Posłałem Elijaszewicza z rzeczami dla Kornelii do Klasztoru. –

11 Przyszła wiadomość że wojsku Litewskiemu rozdano kwatery na tydzień między Mińskiem a Borysowem. –

12 Elijaszewicz przyjechał z Warszawy oddał listy różne i od JPana Podkanclerzego

który mnie przysłał kopiją listu w którym modo djarjuszu o rozprawie z moskwą przed wiktorią i po wiktorij z Chowańskim dnia 2 praesentis.—

13 Przyszła wiadomość że moskwa z kozakami wpadłszy Pińsk wycięli.—

16 Przyszła wiadomość przez pana Połubińskiego który do króla JEgo-Mości jechał od pokaleczonych w potrzebie z Chowańskim że wojsko nasze niedługo się bawiące koło Mińska poszło za Berezynę w głąb Rusi a panowie Kommissarze zostali bez traktatów.—

18. Panowie Kommissarze nasi dali znać że wojsko nasze szóstego praesentis wyszło z Mińska pod Boryszów a Moskiewscy kommissarze uciekli z pod Boryszowa.— Powietrze pokazało się w Warszawie, dnia 17 praesentis Jezuita nagle umarł.—

20 Król Jegomość z Najjaśniejszą małżonką wyjechał z Warszawy.—

21. Pan kanclerz donosi mi z Warszawy że przy nim wyjechał Król JEgo-Mość do Falent z tamtąd do Kazimierza ~~a~~ z tamtąd prosto do Lwowa.—

28 Popalili tu wszędzie w okolicy moskale a przyjechawszy do Dołubowa prócz ~~tej~~ chaty gdzie nocowałem albo nadto gdzie, nic niepozostało.—

29 Rano przyjechałem do Adrijanek i stanąłem u pana Bobrownickiego w Swirnie bo te Adrijanki w których mieszkałem z łaski pana Wojewody Wileńskiego całe do szczętu moskwa spaliła że i koła nieostało.—

Augustus. 176

1 Na mszy świętej w Borkach gdzie kościół i miasteczko do szczętu wypalili moskale z Chowańskim tym tyranem bezbożnym bo i ciałom nawet w sklepie leżeć niedali.—

10. Doniesiono z obozu że z Stawień z wojskiem JPan Hetman ruszył się pod Szkłów dnia 28 Junii który miał się zdać we spół z Mohylowem mając nadzieję że mu się uda.—

20 Nocowałem w Jeziornicy wypalonej do szczętu.—

21 Popasłem we wsi o mile za Słonimem ze wszystkiem wygorzałej i na Połonkę jechałem, pod którą była d: 28 Junii naszych z Chowańskim bitwa i ~~oglą~~ oglądałem całe miasto, znaki były wielkiego zwycięstwa, bo lubo trydzieście kopców dużych usypano trupa, pełne go jednak wszystkie pola i drogi były — nocowałem w Starejmyszy gdzie spalono było.—

22 Stołowicze bardzo spalone, gdzie jednak kościół cały; z tąd przyjechałem do Połonki-Rudominowskiej i tu aż ku Wolnie trup leży miejscami — jadąc przez Mir widziałem się tam z panem Zalewskim który był tam moskwę przyprowadził i z panem Wojewodą którem się zdał w Nowogródku; wypuszczono go w przódy ale z pewnych przyczyn znowu wzięto.

23 Przyjechałem do wsi Litewskiej pana Kopaszczewskiego i tu jadąc choć z rzadka widać trupy moskiewskie aż ku Rabiszewiczom.—

24. Przyjechałem do Dubiz — Kraj wszędzie oprócz ~~Święca~~ Święca od Zasiela aż do-tąd spustoszony.—

25. ~~We~~ Do Lumszyna przyjechałem; we wsi Szczerbieniczach i tu wszędzie ~~st~~ siła spustoszenia.—

26. Byłem w folwarku Lumszyńskim; wiadomość była lubo niepewna że nasi za Dnieprem wojsko moskiewskie znieśli.—

September. 179

5. W Mińsku tamże zjechałem się z panem Krajczym Koronnym, z panem Starostą Sulstycińskim, z panem Starostą Kaniowskim Czarnieckim ci retulerunt z obozu jadąc fałszywe różne nowiny.—

6. W Orędzie niewczesne stanowisko bardzo bo tu swoje spustoszenia uprzedy-

28 Urodził mi się syn pod planetą marsa w znaku lwa w pół do drugiej po północy z poniedziałku na wtorek.

29. Trwogi od moskwy i kozaków ale mieli iść na odsiecz Brześciowi od polesia; która nowinę przyniósł dragan JPana Podkomorzego Koronnego który z tym szczególnie jechał żeby ostrzegł panią Podlaską, pewnej jednak o tym niebyło wiadomości.—

October 181

5. ochrzciłem syna Wacław imie dawszy.—

6. Przyszła wiadomość pewna z Kraju Lubelskiego o wielkiej wiktoryi wojska naszego nad Tatarami pod Szeremetem, nad moskwą i kozakami gdzie wiele poginęło, pisano o tem i dawniej.—

8. JXiądz Biskup Wileński pokarmiał się w Borkach jadąc do Litwy— późno oddano mi list od JPana Hetmana z dnia 17 Septembris z obozu pod Mohylowem pisanym, którego też dnia Dołhoruki ruszył się na odsiecz Mohilowi z pod Smoleńska— pisze JPan Brzeski że trzeciego Octobra moskale wybiegłszy z Brześcia znieśli piechotę pana Goreckiego rostającą we wsi bez Rotmistrzów nieostrożnie. chorągwie, bębny i dardy odebrali.—

10 Z wojska Litewskiego przyszła wiadomość przez synowca JP Wojewody Ruskiego przybyłego z obozu do Tykocina że Dołhorukiego w ośmnaście tysięcy znieśli dnia ósmego octobra.—

13 Nocowałem we wsi Krupzynie na noclegu Draguni uczynili w gospodzie hałas.

16. Byłem w Grodnie gdzie stał pan Marszałek Grodzieński będący Regimentarzem ludzi których ad expraepugnationem Grodna zostawoli, jechaliśmy dość blizko zamku jednak moskale in praesidio rostaiący niestrzelali.

17 W Dubnie. list przyszedł z Grodna oznajmujący że moskwa wyjechawszy z zamku o północy gdy nasi do studni się zbliżali podstrzelili kilku naszych, odpędzono jednak moskwę i postępowano dalej za prostemi.

22 W Grodnie słyszeć było strzelanie od południa.—

23. Zeszłej nocy strzelanie słyszeć było niemałe w Grodnie; moskalów też trzech wypadłszy z fortecy o pół mili pieszo od Grodna porwali chłopów trzech i troje ludzi zabili i uszli nazad—

27 Wiktoryja naszych pod Odrukiem i Tołoczynem z komonika Chowańskiego.

29 Tego dnia w nocy ~~o~~ o godzinie drugiej sam Chowański straciwszy ludzi pod Tołoczynem uciekł ~~z o~~ z okopu pod Czereją wszystkie działa i amunicija porzuciwszy, dogonili go nasi za Czesnikami za rzeką Ołą i drugą taką nad nim otrzymali wiktoriją i aż ku Połockowi za ostatkiem pędzili się, sam zaś uszedł.—

31. Przyszła niemylna pewność że wojsko litewskie miało potrzebę z Dołhorukim nad rzeką Basieją niedaleko kędyś Horek nie bez znacznej straty naszych ludzi, gdzie i pana Mikołaja Szemeta zabito, co się stało dnia ósmego Octobra; a z Ukrainy że z Chmielnickim mieli nasi utarczkę z obu stron z znaczną lu-

dzi strata, a Szeremet we trzech milach pod czas tej potrzeby pod Cudnowem w okopach zostawał —

November. 184

7. Przyszła wiadomość że Chowański zebrawszy się od Połocka, spędził od Czereje pana Kmicica któren do oboza musiał uchodzić i że Dołhoruki okopał się i zostawał za Basicą rzeką, co ztamtąd udano, bo potem przyszła wiadomość że moskwę i Chowańskiego znieśli do szczętu —

9. Przyszła wiadomość że Chmielniczenko przysiągł Królowi JEgo-Mości na pacta Budziackie dnia 20. Octobra, a dnia 19 przyjechał do obozu naszego z starszyzną — że i Czerjura od Szeremeta armatami wybił się, że na koniec samego Szeremeta wzięto a wojsko jego ze wszystkiem zniesiono nie bez małej i naszych utraty —

11. Przyszła wiadomość o wzięciu Szeremeta i zniesieniu wojska moskiewskiego w Koronie —

14 Prowadzono Anglika z wojska moskiewskiego wziętego. —

15. Przyszła wczoraj wiadomość że Dołhoruki uciekł wczoraj z okopów z całym wojskiem do Smoleńska i że Chowańskiego zniesiono około Czerej —

20 Oddano mi list od pana Hetmana że część wojska Chowańskiego dnia 27. Oktobra zniesiono między Połoczynem i Odrueckiem, potem go znowu gdy uciekł z pod Czerej z okopu dnia 29 ejusdem w nocy dogoniwszy go w mil kilka za Ułą rzeką, za Czasnikami powtórnie gromiono i zapędziwszy do Uszy rzeki trzeci raz zbito a za ostatkiem poszedł JPan Stolnik Wielki Litewski z panem Kmicicem aż ku Połockowi — Kommissarza też Carskiego któren jechał tęczy Dołhorukiego z Chowańskim złapano i przyprowadzono do pana Hetmana od którego i z hramot odebranych wiele informacji było; sam zaś pan Hetman z JPanem Wojewodą Ruskim i całym wojskiem poszli do Połocka i ten list pisał z Bieszenkowicz dnia 5. Novembra —

21. Przyszła ponowa że Szeremet z wielą Wojewody i całem wojskiem zdał się. Tatarowie sobie ex vi pactorum pretendowali wydania więźniów, których wydano z Szeremetem oprócz niektórej starszyzny. —

23. Od JPana Wojewody Połockiego oddano list i pacta z kozakami postanowione, które zawarte były pod Cudnowem. —

25 Pisałem do JPana Wojewody Połockiego i pacta kozackie odesłałem — Oddano mnie listy i Diarjusz tranzakcij z Szeremetem od JPana Wojewody Połockiego —

29. Pan Żeromski szturm stracił do Wilna. —

December. 187

4 Oznajmują że Szwedzi mocno gotują się na wojnę z moskwą skoro armistycium wynijdzie. —

16 Przyszła wiadomość że była utarczka wojska Litewskiego z bratem Dołhorukiego młodszym pod Szkłowem ale jak się rozprawili niewiadomo, sam zaś Dołhoruki stoi na popowej górze w Starodubowszczyźnie. —

24 Przyszła pewna wiadomość dnia 22 praesentis że moskwa zdawszy naszym fortecę ustąpiła i miała być z naszym konwojem zaprowadzona aż do granicy. —

27 Oddali mnie dziś punkta, twierdzą których moskale ustąpili z fortecy. —

31. Dzień ostatni tego 1660 roku. —

W pomyślniejszej Ojczyzna gdy została dobie,
Patrijota stroskany ostłumił smutek w sobie —

Rok 1661. zaczątem w Ordijanxach, jenze na wygnaniu.

Januarius. 191.

5 Przyjtał do mnie Pan Kanclerz Litewski żebym się z im widział i zaraz jechałem do Bielska gdzie rozmówiwszy się z Panem Kanclerzym, powróciłem; namawiał mnie żebym podpisał promocja elekcij – niepodpisałem. –

16 Przyszła wiadomość że Pan Hetman wielki Litewski uczynił z moskwą armisticium na kilka niedziel, a Pan Wojewoda Ruski ustompił z wojskiem koronnym do Mińska Litewskiego, w czem trzeba ponowy czekać; armisticium to niepewne. –

17 Przyszła wiadomość że Pan Wojewoda Ruski w ~~[illegible]~~ Stuczyznie stanął z wojskiem odłączywszy się od pana Hetmana. –

~~27 Donoszą, że sejm ponowiony do d: 27 Aprilis~~

Februarius. 193.

3. Oddano list od pana Podkomorzego Koronnego w którym oznajmuje że sejm odłożony ~~z~~ na dzień drugi Maja a sejmiki na dzień 28 marca, i że w Ukrajnie powstały bunty których autorem Hokol i postano wojsko przeciwko buntownikom, że pan Wojewoda Ruski przebiera się z Litwy łącząc się z wojskiem koronnym i pójdzie w moskwę, że Król Jego-Mość z Częstochowy ma być w Jarosławiu dla konwokacij na której miał być Chmielniczenko z starszyzną. –

7 Respons na moj list odebrałem od Pana Kanclerza Litewskiego; ten oddawca widział w nocy na godzinę ~~przede~~ przede dniem nad gwiazdą, prosto stojącą miotłę która tylko pół godziny trwała. –

8 Tę exhalacija widziałem sam z inszemi w nocy przededniem; na dole pako gwiazdę a z niej jako pręt prosto stojący na końcu nakształt miernej miotły czasem tylko jako sam pręt czasem więcej niż na łokieć, czasem mniej w zwyż a było to właśnie między wschodem letnim i północą. Oddał mnie list Tatarzyn od pana Marszałka Grodzieńskiego z Grodna który mnie przysłał kopija listu pana Referendarza Litewskiego w którym oznajmuje że szturm był do Wilna 4 albo 5 praesentis, że pan Pac Oboźny Litewski zniosł podjazd Nareszkinów –

10 Pan Marszałek Grodzieński przysyła nowiny z Wilna do którego miał być szturm o wtorku albo środzie przeszłej, także o gońcu Dołhorukiego do Pana Hetmana z strony armisticium –

14 Pan Marszałek Grodzieński oznajmuje że szturm odłożony pod Wilnem do jutra dla tego że procha z tego Mones przysłał i inszych z Birż oczekiwano, bito atoli z dział. –

18. Pan Wojewoda Brzeski Jewłaszewski jechał dla rozgraniczenia Kurlandii z Inflantami będąc Kommissarzem – in festis rebus powrócił – Przyszła wiadomość że nasi stracili szturm do Wilna nie bez znacznej straty w ludziach dnia 13. praesentis a to się stało przez niechętę naszych że się bić niektórzy oficerowie niechcieli lubo to było in praesentia Hetmanów –

22. Był u mnie pan Fond Broden i pan Bielski officerowie z gwardij JEgo Królewskiej Mości której przyszło kilka set do Grodna. –

27 List pana Referendarza Litewskiego opiewa że Chowański postrzegłszy iż się wojsko nasze zkupiło od Durja~~[illegible]~~ chyżo do Połocka ustąpił – Ludzie JEgo Królewskiej Mości weszli do Grodna. –

Martius. 197.

4. List od pana Kanclerza Litewskiego oddano w którym inter alia pisze że Chmielnicki postów Carskich do siebie z obietnicami, odesłał okowanych do Króla JEGO-Mości i że Mohylewcy wycięli moskwę — Rozhowor naszych z moskwą był w Grodnie w względem zdania zamku i odłożono do jutra ale ozalbierze znowu zechcieli do wielkiej nocy —
8 Gdym odjeżdżał z Grodna przysłali moskwa prosząc o rozhowór żeby mogli traktować o zdanie zamku. —
10. Rajtaryja przyjechała na stacią do włości —
13 Ku wieczorowi szła chorągiew piesza JPana Wojewody Smoleńskiego ku Wilnowi; byli u mnie JPanowie oficerowie — Moskale w Grodnie zdali się i niebyło ich więcej nad trzydziesta i to chorych.
18 Ludzie pana Bielińskiego wyszli z Grodna, a pan Rozen został na zamku. —
20 JPan Podkomorzy Koronny wyjechał z Grodna wyprawiwszy z tamtąd piechotę na podlasie. —
22 Przyjechał na ratogę rajtar. —
25. Był u mnie pan Orlik który przyjechał na sejmik z instrukcyją JEGO Królewskiej Mości oddał mnie list sejmikowy JEGO Królewskiej Mości —
26 Pan Orlik odjechał. —
28 Sejmik Smoleński w Grodnie na którym obrano postami mnie i pana Gorzuchowskiego, obraliśmy i Deputatów —
29 Skończyliśmy sejmik. —

Aprilis. 200

15. Przychodziły wiadomości że się powietrze pokazywało w Lublinie i we Warszawie —
20 Postannik Moskiewski nocował w Jakubowiczach. —
21. Był u mnie poseł moskiewski Zamiatnia Fedorowicz Sewontejen i Dziak Carski Jwan Polikarpowicz Michajłow ze wszystką gromadą; przedałem Karocę z końmi karemi postowi samemu — odjechali po południu. —
27 Wyjechałem na sejm z Adrijanek. —

Majus. 202.

2 ~~Sejm~~ w Warszawie — Sejm zaczął się zwyczajnie —
5 Propozycyją sejmową od Króla JEGO-Mości Jegomość pan Kanclerz odprawił. —
7 Jegomość pan Wojewoda Ruski wjechał — Zaczęły się vota senatorskie. —
8 Postannikowie moskiewscy mieli publiczną ~~od~~ audjencią w senatorskiej izbie oddawszy hramotę od Cara, potem pan Wojewoda Ruski oddawał Szczerbatego i innych więźniów moskiewskich i chorągwi sześć-dziesiąt sześć, naostatek i pan Podczaszy Litewski oddał pieczęć królowi JEGO-Mości, siostry swojej, po zeszłym panu Leszczyńskim Podkanclerzu Koronnym — Jam był u Jegomości pana Kanclerza Litewskiego na obiedzie późnym dla tych ceremonii — Jegomość pan Wojewoda Smoleński przyjechał. —
9 Miałem audijencyją u Królowej JEJ-Mości o dziesiątej — Vota odprawowały się senatorskie —
10 Miałem audijencyją u Króla JEGO-Mości —
11 Vota senatorskie skończyły się — Z Ukrajny przychodziły wiadomości że

kozacy i tatarowie ligują się z moskwą. — Byłem na pałacu u Królowej Jej-Mości z panem Wojną. —
12 Sesja czytano. —
13. Rozhowor pierwszy był z moskwą na którem i ja byłem. —
15 Oddano pieczęć mniejszą Koronną JPanu Leszczyńskiemu Wojewodzie Poznańskiemu, przez JPana Marszałka Nadwornego Koronnego.
16 Jchmościowie panowie Hetmani Koronni obydwa z wielką przyjechali gromadą. —
19 JPan Podkanclerzy Wielkiego Xięstwa Litewskiego przyjechał do Warszawy. — Byłem u Królowej Jej-Mości.
21 Byłem u Królowej Jej-Mości na audjencij.
22. Posłowie wojska Koronnego odprawowali legacią publice w senatorskiej izbie w zamku JEGO Królewskiej Mości.
24 Sprawa Smoleńska z panem Korfem odprawowała się.
27 Jegomość pan Hetman z Jegomościem panem starostą Żmudzkim wjechał do zamku i witali się z Królem JEGO Mością. — Byłem u Królowej Jej Mości.
28 Byłem na audjencij. —
30 Byłem na audjencij. — Zaczęliśmy słuchać rachunku skarbu Wielkiego Xięstwa Litewskiego. —

Junius 205

1 Litewska sessija pierwsza u Jezujtów.
5 Audjencija była w pokoju przedmarmurowym gońca Tatarskiego.
6 Na rachunkach skarbowych zasiadaliśmy. —
7 Xiążę Jegomość Koniuszy Litewski przyjechał do Warszawy. —
8 Skończyły się rachunki skarbowe. —
9 Xiążę Jegomość Koniuszy Litewski zasiadł w izbie poselskiej. —
10 Kommissij moskiewskiej sessija. — zaczęła się sprawa Buratyniego. —
11 Przez dzień agitowała się sprawa Buratyniego; kazano mu się odprzysiądz.
12 Jchmościowie panowie Hetmani Koronni czyniąc relaiją expedycij Ukrajińskiej oddawali więźniów i chorągwi 128. —
13 Jegomość pan Hetman Wielkiego Xięstwa Litewskiego oddawał hurm więźniów i chorągwi pięknych sto trydzieście ośm na wojnach z moskwą zdobytych, a osobliwie między temi jedną Carską zieloną malowaną, ze złotem i srebrem chorągiew, gdzie Car siedzi na koniu którym depcze w koronie Króla. — Prolongowano sejm. —
15 Sessija nasza Litewska u Jezujtów. —
16 Bożego ciała. — Procesija generalna podczas której i Królestwo Jchmości byli. —
17 Sessija nasza. —
21 Sessija nasza u Jezujtów. —
22 Sessija nasza. —
23 Procesija na której i Królestwo Jchmość byli. —
24 Sessija pierwsza na której i jam był z posłami kozackiemi od Chmielniczenka. — Rano inkwizycją czyniliśmy w sprawie z Burcharcym.
25. Sprawa pana Burcharckiego o facij z Jzolą posłem Cesarskim. —

28 Sessija Wielkiego Xięstwa Litewskiego w Zamku.—
29 Zasiadł Król JEgo-Mość z Koronnemi tylko na deklaracijach.—
30 Sessija nasza w zamku.—

Julius. 206

1 Sessija nasza i Kozacka.—
4 Materija elekcij z proporcyij samego króla JEgo-Mości ~~trwa~~ trwała do 10ej w nocy i nieskończono.—
5 Skończona ta materja za ustompieniem JEgo Królewskiej Mości dla niezgody niektórych Koronnych.—
6 Sessija nasza rano.—
9 Sessija nasza w pokoju JEgo Królewskiej Mości, siedzieliśmy przez dzień i noc całą.—
10 Król JEgo Mość wczasował się długo i niezasiadał w niedzielę.—
11 Siedzieliśmy długo.—
12 Przez całą noc aż do dnia siedzieliśmy — Jegomość pan Marszałek koronny odjechał bo mu się dwór zapowietrzył.—
13 O południu zasiadłszy siedzieliśmy przez dzień i noc aż do białego dnia.—
14 Zasiadłszy po południu o trzeciej siedzieliśmy do dziewiątej—
15 Z rana przed siódmą zasiadł Król JEgo-Mość i o trzeciej wyszedłszy znowu powrócił na piątą i tak tedy aż do dziewiątej ta sessija trwała.—
16 Z rania przed siódmą zasiadłszy siedzieliśmy do pierwszej z południa, potem znowu po trzeciej zasiadłszy aż o pierwszej z północy skończył się sejm.
18 Konstytucje przepisywano — Pan Hetman odjechał za Wisłę późno.—
19 Skończono Konstytucje i oddałem do Xięcia iegomości Marszałka, a już pana Wileńskiego bo wczoraj zasiadł.—
20 Król JEgo Mość wyjechał za kilka mil na polowanie.—
21 Oddaliśmy późno konstytucie do grodu Warszawskiego.—
22 Wyjechałem z Warszawy.—

Augustus. 209

21 Żyd arendarz w nocy umarł w Adryjankach z powietrza.—
23 Na zboże właściwie na żyto wielki nieurodzaj.—
30. Odebrałem z Warszawy list od pani matki która pisze abyśmy Kornelię dla następuiącego powietrza odyskali bo się znacznie tam pokazuje — Pan Kanclerz pisał że pan Szumowski powrócił z Turek z którym i Czaus Turecki przyjechał upominaiąc się Hospodara Wołoskiego Konstantego którego przyjęto do Kamieńca Podolskiego in scio publice et ~~Reip~~ Reipublicae, że Han 16 Junij miał wynijść a we czterdzieści dni miał stanąć pod Cze~~trzy~~trynem, że Król JEgo-Mość ma wyjechać pierwszych dni septembra do Nowego dworu pod Grodno — piszą też że wojsko Koronne perseverat w zaczętej konfederacij, że Weneci wielkie zwycięstwo na morzu nad Turkami otrzymali, których zginęło okrętów dwadzieścia ośm, galer trzysta czterdzieści sześć, gallearów cztery; Weneckich ośm galer.
31. Chłop w Adrjankach zapowietrzył się od żyda i umarł.—

September. 212

1 We wsi Adrjankach dziewka umarła powietrzem ruszona.—
3 We wsi Adrjankach białogłowa umarła tylo od godziny do godziny chorując.

5. Naleziono u pana Bobrownickiego w ogrodzie kobietę umarłą nagle z powietrza.

6. Powietrze poczęło się szerzyć w Adrjankach; żydówka w lesie samoczwart umarła, we wsi Zarzecie dwoje, w Adrjankach zaś czworo odumarło.

11. Powietrze szerzy się w Adrjankach znowu kilku umarło chłopów.

12. Król Jego-Mość z Nieporętu do Litwy odjechał.

16 Chorągiew Usarska JEgo-Królewskiej Mości z dywizyi JPana Wojewody Ruskiego poszła na Brańsk, a wozy tu mimo Adrjanek szły do Litwy a to już przeciwko moskwie bo koronne wojsko skonfederowało się i niechciało iść na wojnę, a jednak pewne chorągwie z panem Wojewodą Ruskim poszły nieprzyjmujące tego niezbożnego związku w tak wielkiej Rzeczypospolitej potrzebie, bo i Król JEgo Mość wyjechawszy z Nieporętu dnia 13. praesentis obrócił się w kraj Grodzieński na Krysztyn. — W Adrjankach jeszcze trwa powietrze bo dwóch chłopów i dziś umarło.

17 Kozak JPana Starosty Żmudzkiego jadąc do JPana Administratora względem zwoty należącej Kommissarzom, z listem był u mnie, przez którego i ja do niego pisałem.

18 Jarmark w Bielsku, ale nic niebyło bo chorągiew Usarska stała.

19 Archydjakon Łucki xiądz ~~Hrycki~~ Uszyński i pan Rupniewski wojski, Krakowscy deputaci jechali z Lublina do Króla JEgo-Mości przyczyniając się za konfederatami żeby Król JEgo-Mość na pewne punkta ich pretensij pozwolił a oni będą gotowi tam iść gdzie Król JEgo-Mość rozkaże. Był u mnie pan Babowski towarzysz z pod chorągwi Usarskiej JEgo Królewskiej Mości nowego zaciągu.—

21 Wojska JEgo Królewskiej Mości z Jegomością panem Wojewodą Ruskim przechodziły do Litwy.—

22. Wojsko dywizyj pana Wojewody Ruskiego zmykało się i przyszły do nich uniwersały JEgo Królewskiej Mości żeby się ku Wilnowi zbliżali co prędzej.—

25 Wyjechałem z Adrjanek do Lubna z powodu szerzącego się powietrza.

26 Nocleg we wsi Narwie, gdzie wojsko przechodząc naprawili most jaki taki na rzece Narwie.—

October. 215

1. Jechałem rano do Nowegodworu tamże witałem Króla JEgo-Mości gdzie było consulta senatus generalne na którym byli ci Jchmość panowie senatorowie; Xiądz Kanclerz Koronny, Biskup Łucki; Wileński, Trocki, Ruski, Nowogrodzki i Brzeski Wojewodowie; Starosta i Kasztelan Żmudzki; Kanclerz i Podkanclerzy Litewscy—

2 W Nowymdworze byłem— z rania consilium bellicum.—

3 Król JEgo Mość rano wyjechawszy polował w Ussarni, obiad jadł u mnie w Lubnie, a na noc jechał do Grodna. Oddałem Królowi JEgo-Mości charta mojego kosmatego, nieprosia—

4. Byłem w Grodnie rano gdzie Król JEgo-Mość nabożeństwa zażywszy

był w zamku a objad jadł u panien Brygidek u którego u mnie być kazał, a po nim odjechał do Nowegodworu.—

5. Byłem w Nowymdworze u Króla JEgo Mości— Uniwersały wyszły żeby pospolite ruszenie ściągało się pod ~~Merecz~~ Merecz na dzień dwunasty praesentis—

7. Posłałem Rapcewicza do Grodna z asygnacją po pieniądze do skarbu na kommissiją—

8. Byłem w Nowymdworze— Król JEgo Mość był w Kamiennej— stanęła zgoda pana Wojewody Trockiego z panem Lipnickim, potem rozerwał Jegomość pan Lipnicki, zarem i mnie cesserunt wie od sejmu dane.— Powróciłem do Lubna i zastałem listy od Wpana Starosty Żmudzkiego i od pana Skarbnego Litewskiego, że dla nas Kommissarzów, pieniądzy bardzo niewiele wniesiono.

10. Król Jego Mość jadł objad w Lubnie, po objedzie polował w Usarzu razem ze mną— Tego dnia Król JEgo Mość ruszył się pod Merecz z Nowegodworu na pospolite ruszenie, a z tamtąd dalej przeciwko moskwie— Daj Boże szczęśliwie!.

11 Byłem w polu z myśliwcem Króla Jego-Mości.—

12 Tego dnia o godzinie ósmej przed południem umarł w Nowymdworze pan Gotard Butler Podkomorzy Koronny maiąc lat 63. w nieodmiennej fortunie u Króla pana swego zostając czas niemały; Jegomość ksiądz Kanclerz z panem Razmowskim jechał z Nowegodworu za Królem JEgo-Mością— Dzień popisu pospolitego ruszenia pod Mereczem.—

17 Rabcewicz przywiózł ze skarbu flor tysiąc pięć set ad rationem asygnacij JEgo Królewskiej Mości danej mnie na piętnaście tysięcy prowizij na kommissiją do traktatów moskiewskich—

18 Posłałem Rabcewicza do Warszawy dla kupienia potrzebnych rzeczy na kommissiją dawszy flor tysiąc ~~pięć~~ dwieście i list Wpana Administratora do pana Cynakiego na flor pięć set— Myśliwy JEgo Królewskiej Mości byli i oddali mnie ptaka którego Król Jegomość odjeżdżając oddać kazał, mego sobie uzięwszy—

19 Przyszła wiadomość że Król JEgo-Mość o dziesiątej poszedł z Mereczа pod Wilno.—

24 Oddano list od JEgo Królewskiej Mości w sprawie Wróblewskiego kucharza.—

November. 218.

14. List od Jegomości pana Starosty Żmudzkiego oddano przez Dragona, w którym oznajmuje że Chowańskiego zniesiono iż tylko w półtora tysiący uszedł, że pana Wiarewicza zabito i że Król Jego-Mość miał iść w głębinią moskwy z którą wiadomością biegł pan Massapa dworzanin do Królowej Jej-Mości— Chorągwie Pruskie przechodziły xiążęcia Koniuszego.—

15. Przyszła ponowa o tej wiktorij naszych i że pana Wiarewicza zabito i synowca mego.—

18 Od pana Starosty Żmudzkiego dragun z listem przyjechał, pisze i przyszła z obozu wiadomość, że Chowańskiego cale zniesiono, że synów Chowańskiego jednego zabito a drugiego ~~a drugiego~~ wzięto, gdzie pierossema i obóz i armaty zabrano, był w tej potrzebie i pan Wojewoda Ruski, to też oznajmuje że pana

Wiarewicza w teb strzelono.

21\. Posłałem Rdułtowskiego z pozwnym do Łowczego nadwornego JEgo Królewskiej Mości — Przyjechał xiądz Cyprjan Krzyżewicz do mnie za Kapelana na kommissią moskiewską. —

22 Wozy układano w drogę; przyjechał pan Studziński który przy mej żonie zostawać ma do przyjazdu mego. —

24 Wyjechałem rano z Lebna na kommissyą moskiewską w imie Boże. —

28 Rano do Nowogródka przyjechałem przypadała tam konkluzyja Trybunała skarbowego ale prolongowano do .... niedzieł. —

29 Jegomość pan Podkanclerzy odjechał z Nowogródka; jam odprawiwszy juramemt należny zasiadł w Trybunale skarbowym. —

December. 220

4 Posłaliśmy do Króla JEgo Mości z listem z strony Wilna, — odebrał one Król Jego-Mość od moskwy — i z strony pieniędzy naznaczonych na kommissią.

6 Byłem u JPana Wojewody Trockiego Mikołaja Paca, gdzie był i poseł Hańzki Aga. —

7 Pan Chorąży Warszawski wespół z posłem Hańskim Agą odjechał do Króla JEgo Mości, niosąc tę deklaracją Hańską że idzie do moskiewskiej ziemi po pierwszych lodach. —

10 Przyniesiono od JEgo Królewskiej Mości list do nas Kommissarzów in negotio commissionis —

12 Myśmy na sądach od świtu zacząwszy siedzieli cały dzień i przez noc całą.

13 Noc przesiedziawszy niespaną i w dzień sądzono; dla nawalności spraw aż po wtórej z południa skończyliśmy sądy Trybunalskie i skarbowe. —

14 Pisaliśmy kommissarze do Króla JEgo-Mości i do Kanclerza Litewskiego in negotiis commissionis. —

16 Wyjechałem z Nowogródka. —

17 Przewiozłszy się w Jeremiczach przez Niemen nocowałem w Dewni; wszędzie tu głód wielki i cały kraj spustoszony. —

18 Pozam w Świrzu gdzie przyszły dwie chorągwie Dragońskie zięcia Jegomości Koniuszego Litewskiego. —

30\. Do Zasławia przyjechał JPan Wojewoda Sieradzki kommissarz kolega nasz.

31\. Powrócił kozak JPana Starosty z responsem od JPana Wojewody Ruskiego do któregośmy pisali z Nowogródka —

Ten rok skończyłem w Łumszynie chwała Bogu na swojem popielisku. —

Rok 1662.

Januarius. 225

2 Pisałem do Assanowicza rotmistrza Tatarskiego z strony ochrony Kotoczów.

5 Przyjechali trzej pocztarze do mnie ordynowani ze skarbu żeby szła poczta do Szkłowa i do nas kommissarzów od JEgo Królewskiej-Mości i od nas nawzajem — Oznajmują że Król JEgo Mość wyjechał z Nowegodworu 27 Decembra, że Kowno zdało się dnia 20 ejusdem — pisałem do JPana Wojewody Sieradzkiego i do JPana Marszałka Wielkiego Xięstwa Litewskiego in negotio commissionis przez pocztę do Mińska —

7 Odprawiłem pocztę o pierwszej z południa do Wilna, w wieczór odprawiłem drugą pocztę na Ruś do JPana Wojewody Ruskiego przez Kryżanowskiego pocztarza. —
8. W Zastawiu kozak skarbowy którego śmy z Nowogródka posłali powrócił i listy oddał od Króla JEgo-Mości z Grodna pod pokojową pieczęcią. —
10 Przysłał JPan Starosta Żmudzki z listem JPana Wojewody Sieradzkiego w którym oznajmuje że panowie Wojewodowie Mazowiecki i Czernichowski przyjechali w niedzielę do Mińska i żebyśmy dla konferencij zjechali do Mińska na poniedziałek; atoli m niejechał dla słabości — JPan Starosta Żmudzki jeździł do Mińska i tam nocował. —
12 JPan Starosta Żmudzki powrócił z Mińska do Zastawia gdziem i ja dla konferencij jeździł i wraz powróciłem; dał mi do przeczytania list pana Wojewody Ruskiego który oznajmuje że wojsko Litewskie deklarowało się iść do Litwy. —
13. Pan Kossakowski ~~pan~~ porucznik Husarski jechał od pana Wojewody Ruskiego, powiadał że od jutra ~~z Czwrt~~ z Czwrej miał się ruszyć ku Mozyrzowi z wojskiem. — JPan Marszałek Litewski do Zastawia przyjechał.
14 JPan Starosta pisał żebym dla konferencij do Zastawia przyjeżdżał; odłożyłem do jutra dla czego i JPan Marszałek został. — Posłałem Kałusowskiego w przód dla gospód do Szkłowa; pisałem do starosty Szkłowskiego oraz do pana Sinickiego do Repuchowa. —
15. Byłem w Zastawiu rano i konferowaliśmy z panem Marszałkiem i powróciłem do Łumszyna. —
16. Wyjechałem z Łumszyna w dalszą drogę na kommisyą w imię Boże, na noc do Mińska. —
18 Ze Smiłowicz we społ z JPanem Starostą Żmudzkim na noc do Ihumena; wszędzie srogie spustoszenia że dla ludzi i koni nic dostać niemożna. —
19 Jednym ciągiem pustyniami srogiemi mil 7 do Berezyny gdziem stanął o pierwszej z południa.
20 Rano z Berezyny wyjechawszy pokarm w puszczy w pół drogi, a nocleg w Białyniczach — Musiałem mil dziesięć jechać tego dnia bo nigdzie ani chatki żadnej niemasz — JPan Starosta Żmudzki w inszą obrócił się drogę do wsi Borysowskiej; jam wozy porzucił w Berezynie iżby szły powoli a samem co najprędzej spieszył do Szkłowa dla ekspedycij poczty do Króla JEgo-Mości gdyż przy mnie poczta zostawała. —
21. Wziąwszy tu wiadomość że JPanowie Kommissarze Koronni obrócili się do Stawień posłałem draguna z listem do JPana Wojewody Mazowieckiego dla wiadomości gdzie się obrócą, a ja puściłem się do Szkłowa, gdzie pokarmiwszy się we wsi Howajnie w pustej chałupie bo żywego ducha niebyło, dla żołnierzów Koronnych, przyjechałem w pół do piątej z południa, niezastałem żadnego z JPanów Kommissarzów Koronnych ani Litewskich, Starostę tu pan Dzierżanowski do którego przyprowadzono dwóch moskalów w Horkach wziętych na podjeździe. —
23 JPan Starosta Żmudzki przyjechał do Szkłowa o południu — Pisałem do JPana Marszałka wielkiego Litewskiego który jeszcze był pozostał w drodze. —
24. Odebrałem list od małżonki mojej która mnie oznajmuje że powiła syna

Stefana po Bożym narodzeniu ze środy na czwartek po czwartej godzinie z północy — za co niech będzie Bogu chwała. —

25 Dragonja Wana Hetmana przyszła i pisarz Jegomości przy niej który mnie oddał list od pana Hetmana. —

26 Był u mnie na objedzie w Szkłowie, Wan Starosta Żmudzki, pan Kuchmistrz Wielkiego Xięstwa Litewskiego i pan Andrzej Dzierzanowski starosta Szkłowski — potem przyjechali uwolnieni z więzienia moskiewskiego Jegomość xiądz Pac Nominat Smoleński, Xiądz Gedrojć proboszcz Mondwidowski, Panowie Jerzy Suchodolski, Domaszewski, Oxuszko i Łukina.

27 Oddano list o czwartej z południa od Wana Wojewody Sieradzkiego imieniem wszystkich kommissarzów do nas pisany oznajmując że jadą do Czerej dla konferencij z Wanem Wojewodą Ruskim, odpisaliśmy że tak prędko przybyć niemożemy — Oddano i mnie dwa listy od pana Wojewody Ruskiego — byli u mnie xiądz Gedrojć i pan Domaszewski — Posłannik Carski Ofanasiej Nieścierów, przyjechawszy, przybywał do nas z wizytą.

28 Jegomość pan starosta Żmudzki i ja wyjechaliśmy na noc do Starosielca, do do Wana Wojewody Wileńskiego — tu odebrałem listy od Ich mościów panów Kommissarzów Koronnych —

29. Z Starosielca wyjechawszy nocowałem w Tołoczynie starym gdziem zastał Wana Marszałka Wielkiego Xięstwa Litewskiego, oraz dwa listy od Wana Wojewody Mazowieckiego do nas, w których oznajmuje że Jchmościowie panowie Kommissarze Koronni wczoraj wyjechali do Czereje, a sam chory w Stawieniach. —

30. Przewiozłem się ze wszystkiem do samego Tołoczyna i drudzy Jchmościowie panowie Litewscy /: oprócz Wana Referendarza jeszcze nieprzybyłego :/ w którym przecie ~~domów~~ więcej połtora set znalazło się. —

31. Pisałem do JP. Dzierzanowskiego odsyłając podwody do Szkłowa; list od pana Referendarza z Bobra oddano a potem zaraz od Jchmościów panów Kommissarzów Koronnych zapraszając na konferencją ~~zobop~~ z obopólną; odpisaliśmy zaraz oznajmując że tu Jchmościów do Tołoczyna czekamy. —

Februarius. 229

1 Jchmościowie panowie Wojewodowie Sieradzki i Czernichowski /: bo Mazowiecki chorzał :/ przyjechali z Stawień do nas gdzieśmy consilium mieli z Jchmościami z obopólnie, na które i Wan Referendarz Litewski przybył; tegoż dnia jechali Jchmość panowie Koronni, interim expeditio namówiona. —

2. Jezdziliśmy do Stawień do Jchmościów panów Kommissarzów Koronnych, Konferowawszy o expedycij do moskiewskich kommissarzów i do Dworu, powróciliśmy do Tołoczyna o samej północy. —

3 Wozy wyprawiłem na noc do Kutaków, miałem i sam był wyjechać ~~...~~ ale expedycja do Dworu i do moskiewskich kommissarzów ustrzymała mnie na noc. — Oddałem pocztarzowi Krzyżanowskiemu późno w nocy expedycją. —

4 Poczta wyszła do Króla JMci-Mości przededniem z Tołoczyna, i jam wyjechał. —

5 Nocleg miałem w Szaiklasach mil siedm ale nadto błądziłem mil ze

dwie, jeziorami się jechało milą dobrą i więcej; tędy szło i wojsko Jegomości pana Wojewody Ruskiego; tak srogie tu spustoszenia że musiałem nocować w pustej chacie a dla koni tylko ledwo słoma ze strzechy była. —

7. Pokarmiwszy się w Wilejce nocleg nad rzeczką Dzwinosą; tu wszędzie na około stały pułki pana Wojewody Ruskiego i ciemiężyli ludzi. —

8 Nocowałem w wiosce Czerwiaki — JPan Wojewoda Ruski nocował mil dwie z tąd w Buckach i wojska korpus z armatą, a insze szły stronami. —

9. Przyjechałem do Łumszyna po południu o czwartej; Pan Wojewoda Ruski prze- szłą noc nocowawszy tu nie bez znacznego w Gumnie uszczerbku rano na świtaniu odjechał. —

10 Posłałem Wojnitowicza do JPana Wojewody Ruskiego z pisaniem dla koni po- branych w podwody razem z chłopami.

13 Przyszedł z Mińska list do mnie od JPana Starosty Żmudzkiego oznajmujący, że Jchmościowie panowie Kommissarze Koronni jadą do Mira dla subsistencij, a że z Kajdanowa maią expedjować pocztę do Króla JMci perswaduje żebym i ja tam dla dalszej konferencij jechał — Puściłem się tedy w dalszą dro- gę ale przyjechawszy do Starosiełka niemogłem przebyć żadną miarą Ptyczy, musiałem przenocować w Starem-siele w pustkach bo żywego ducha niebyło. —

14 Niemogąc żadną miarą tej rzeki przebyć powróciłem do Łumszyna. — z starej wsi posłałem do panów kommissarzów Koronnych pod tytułem JPana Wojewody Mazowieckiego —

15. Rano wyjechałem z Łumszyna i stanąłem w Mińsku przed południem gdziem zastał Jchmościów panów, Starostę Żmudzkiego, Marszałka i Refe- ren- darza Wielkiego Xięstwa Litewskiego; zastałem i dwiema pocztami listy od JKgo-Królewskiej Mości — Jchmościowie panowie kommissarze Koronni odjechali z tąd w niedzielę przeszłą do Kajdanowa. —

16 ~~Odprawiłi~~ Rabcewicz powrócił z Kajdanowa oddał mnie respons od JPana Wojewody Mazowieckiego; odprawiliśmy pocztę do Warszawy o nieszpornej godzinie — powróciłem do Łumszyna. —

20 Sejm dwu-niedzielny zaczyna się w Warszawie —

22. Przyszła wiadomość od Boryszowa do pana Starosty że moskwa wypa- dłszy z zamku na chorągiew pana Oszmiańskiego nieostrożnie stojących pogro- mili, kilku żywcem wzięto, koni i legominy ponabierano. —

23. W Łumszynie, od pana Referendarza Dragun mnie listy przyniosł z Za- sławia, wnet odpisałem i do JPana Wojewody Mazowieckiego do Mira gdzie pa- nowie kommissarze Koronni jeszcze zostawali —

25 List od JPana Starosty Żmudzkiego rekwirujący widzenia się ze mną oddano.

26 Pisałem do Pana Referendarza Wielkiego Xięstwa Litewskiego, sam zaś byłem u Jego mości pana Starosty Żmudzkiego w Zasławiu gdziem zastał kozaka z Smoleńska któregośmy byli z Łotoszyna posłali powróconego z hramotą od tameczneyo Wojewody — odebrałem i listy od JPana Wojewody Mazowieckiego z Mira, i od pana Referendarza Litewskiego z Mińska — tamże przyjechali pan Tworowski ~~Chorąży~~ Oszmiański Podstoli, i pan Kamieński Chorąży chorągwi Mścisła- wskiej którzy naznaczeni od wojska związkowego Wielkiego Xięstwa Litewskiego na rezy- dencją przy nas kommissarzach in tractu kommissij, którzy niezmałarły nas w bia-

tej Rusi tu przybyli — powróciłem do Łumczyna.
28. Wyjechałem z Łumczyna do Mińska, gdzie i Jpan Starosta Żmudzki przyjechał, z którym po odbytej konferencji zaczęliśmy pisać listy. — Kozak powrócił od wojska litewskiego z responsem na list nasz wszystkich kommissarzów jeszcze przed tym do wojska pisany żeby nam chcieli assistere.

Martius. 233

1 Wyprawiliśmy pocztę do Króla JEgo-Mości oznajmując że odjeżdżamy z Mińska —
2 Jpan Starosta Żmudzki i pan Referendarz Wielkiego Xięstwa Litewskiego z panami kommissarzami wojskowemi do nas kommissarzów zesłanemi z panem Romanem Turowskim Podstolim Orszańskim, panem Eljaszem Kamieńskim i dalszemi na objeżdzie byli u mnie.
3. Pisałem z Mińska wczora listy nasze do dworu i dzisja wyjechałem do Łumczyna.
4 Odebrałem in vim kommissarskich pieniędzy f 200. i list od pana Referendarza —
5. Wyjechałem z Łumczyna. —
14 Przyjechałem do Grodna a niezastawszy promów dla przechodzącego litewskiego wojska przyjechałem sam bez wozów do Lubna.
15 Wojska spiskowe jeszcze przechodziły, że żadna chorągiew nieminęła Lubna u mnie kompanii zawsze wiele było.
19. Mam wiadomość z Warszawy że Sejmu jeszcze nieskończono.
23. Oddano mi kopije; ~~ze~~ jedną JEgo-Królewskiej Mości do nas kommissarzów pisanego listu; drugą od Jetmościów panów Kommissarzów Koronnych do nas litewskich przysłanego pisania; trzecią Hramotę Chowańskiego z strony armisticum — Sakowicz Smoleński Wojewoda umarł.
25 Przyjechał Jasiński pocztarz ze Mścibowa i przyniosł listy od Króla JEgo Mości i od pana Kanclerza Litewskiego do nas Kommissarzów pisane; z temi listami był drugi kozak w Mińsku u Jpana Starosty Żmudzkiego od którego i mnie list oddano — ta expedycija z Warszawy była 3ciego Marca.
26 Odprawiłem pocztarza dawszy mu attestacią — Pisałem do Jpana Referendarza Wielkiego Xięstwa Litewskiego i odesłałem listy d'on należące oraz kopije ~~pob~~ publicznych pisań —
30 Kursor mój przyjechał do Lubna z Warszawy z listami gdzie inter omnia oznajmuią mnie że pan Sakowicz Wojewoda Smoleński umarł dnia 23. Marca niedokończywszy /: qua administrator :/ liczby skarbowej — potem przyjechał kozak od pana Starosty Żmudzkiego z listem w którym przysłał kopiją Hramoty kommissarzów moskiewskich do nas kommissarzów czyli respons na nasz list z Połoczyna pisany. —
31 Panowie deputaci wojskowi jadąc do Sokółki byli u mnie; pisałem do różnych do Dworu —

Aprilis. 237.

1 Posłałem do Warszawy z hramotą od Kommissarzów moskiewskich przysłaną.
8 W Grodnie odebrałem list od pana Wojewody Ruskiego i od pana Referendarza Litewskiego który mnie przysłał kopiją hramoty od kommissarzów

moskiewskich przez pana Bohdanowicza /: którego śmy do nich z Tykocina posłali :/ przywiezionej, a z drogi do Smoleńska już jadących pisanej, od których i goniec Carski z JPanem Bohdanowiczem poszedł do Króla JEgo Mości —

18 Pan Korf z chorągwią piechotną stał na noc w Lubnie, hałasu siła było i krzywd niemniej chłopom nadziałali —

19 Pan Korf z chorągwią wyszedł ze wsi przed południem bywszy u mnie.

23. Oddał mnie posłaniec Sokolski list od JPana Referendarza i respons nasz, na hramotę kommissarzów Moskiewskich do nas pisaną i inszą rzeczy mnie przysłał.

24 Pisałem do JPana Starosty Żmudzkiego, do JPana Marszałka Wielkiego Xięstwa Litewskiego posłałem i tę hramotę do kommissarzów moskiewskich od nas wszystkich kommissarzów pisaną, dyrygując do Roli.

25 Wojnitowicz powrócił z Warszawy; listy od Króla JEgo Mości do mnie i do inszych pisane oddał.

26 Posłałem kursora z listami do Warszawy i sam dzisia wyjechałem z domu.

29 Pokarmiałem się w Bielsku i tam powziąłem wiedzą że wyszły z więzienia JPan Gąsiewski Podskarbi Wielkiego Xięstwa Litewskiego przyjechał do Kobrynia — jam przybył do Adrjanek.

30. Ponowiono wieść że JPan Podskarbi miał być w przeszły czwartek albo piątek w Kobryniu u wojska związkowego Wiel. Xięstwa Litewskiego.

Majus. 239

5 Donoszą z Warszawy że przy przewozie z tej strony wisły wojska związkowego koronnego stanęło nieopodal od Pragi część, a kilka tysięcy na Piasecznej z tamtej strony Warszawy lubo sejm zakończył i niewiedzieć z jakich pobudek ani z panów senatorów ani z posłów żadnemu z Warszawy wyjeżdżać niepozwalali, koniecznie wymagając aż po za konkludowanym sejmie by z wojskiem sejm odprawowali — bunt

6 Synaczek mój Waclaś zostawiony chorym przy JPani matce odumarł dnia 2. praesentis.

9 JPan Wojewoda Nowogrodzki jechał z Warszawy i doniósł że wojsko wspomnione odstąpiło —

13 Przyszła wiadomość że JPan Podskarbi Wielkiego Xięstwa Litewskiego wyszły z więzienia stanął dnia 10. praesentis w Kobryniu u wojska Litewskiego.

21 Przyszła wiadomość że wojsko koronne z Litewskim generalną mieć mają sessiją 8 Junii —

26 W Borkach i w okolicy stanęło kilka chorągwi JPana Wojewody Ruskiego i tu się przejeżdżały. JPan Marszałek Wiłkomierski przysłał mnie bilecik w którym oznajmuje że koło generalne wojska Litewskiego ma być 6. Junij a Koronnego już się odprawuje — Pozew tu położono JPanu Hetmanowi i mnie od pana Andrzeja i syna jego Popławskich o chłopa zbiegłego, którego wydano. —

27 Dwa pułki JPana Wojewody Ruskiego pan Denhof prowadził i przenocowawszy w Borkach poszedł z nimi dalej. —

Junius. 241.

1. Piszą że deputaci wojska koronnego byli wczoraj na sejmiku uskarżaiąc się że panowie postowie wedle obietnicy swoiej niestawali na sejmie i oświadczaiąc że swoich nieustąpią pretensii; universały też wyszły od pana Świderskiego Marszałka związkowego, żeby wszyscy którzy w wojsku służyli powsiadali; potrzebuje też wojsko żeby z podatkami uchwalonemi na sejmie ustrzymali się.–
2. Posłałem Wojnitowicza do Wołczyna z listem do Pana Podskarbiego Wielkiego Litewskiego winszuiąc wyzwolenia się z więzów moskiewskich.
8. odebrałem list od pana Józefa brata mego, pisany z więzienia dnia 17 Januarii z miasteczka Simbirska.
14 Wyjechałem do Lubna.
17 Przyjechałem do Lubna. odebrałem tu list od pana Kotowicza pisarza wielkiego Xięstwa Litewskiego który przysłał i uniwersał ochronny od wojska na Lubno.
23. Przyjechał pan Białobłocki od xiędza podproboszcza dla spisywania chłopów do pogłównego.
24. Przyjechał towarzysz z pod chorągwi pana Lipnickiego upominaiąc się z włości po talaru z każdego klucza Łabeńskiego na pana Wołka Porucznika.
25 Pogłowne opisano na włości. Zaciągniono draguna z Grodna z koniem i musztukiem.
27 Z Warszawy piszą że pan Opaliński Marszałek Nadworny Koronny umarły w Warszawie dnia 15 praesentis rano o godzinie ósmej – i że to marszałkowstwo oddano panu Stolnikowi Koronnemu Branickiemu a Stolnikowstwo panu Wielopolskiemu młodemu; że consilium generale ma być 1. Julii.–
30. Był w Lubnie xiądz podproboszcz Grodzieński i pospisował u mnie we dworze wszystkich.–

Julius. 244.

6 Mamka została z Saski Katoliczka.–
7 Przyjeżdżał towarzysz od pana Wołka Porucznika z listem ażeby wydano z tego klucza po Złotych 2 ratione zatogi.–
10 Z pogłownem jechał Eliaszewicz do Grodna.–
11 Znowu dla pogłównego jeździł Eliaszewicz.–
12. Oddano mi kopiję hramoty od Jego Królewskiej Mości do Cara 22. Junii przez Medeasz pisanej.–
15 ~~List~~ Ku wieczorowi przyprowadzono pięciu ludzi którzy rabowali w wioskach, ci się mienili być sługami pana Windarskiego, który nigdy niesłużył w wojsku. 3
17 Tych ludzi odesłałem do Grodna.
20. Byłem w Grodnie dla widzenia się z Panem Podskarbim Wielkiego Xięstwa Litewskiego który jechał z Warszawy na kommissią do Wilna o którą się wczoraj zaczać miała, i po odbytej z Jegomością in publicis rebus konferencij powróciłem do Lubna.
21 Mamkę która Stefusia karmiła dla iej gustów których zażywała won wypędziłem.

22. Oznajmuią że Król Jegomość dnia 26 Julii odjeżdżał z Warszawy do Lwowa czyli do Samborza.
30. Oznajmuje pan Referendarz że nam Król Jego Mość każe jechać na kommisią moskiewską, i Jchmościowie panowie kommissarze Koronni mają stanąć na 20 Augusta w Mińsku.

Augustus. 247.

3 Kazałem wydać pana kapitanowi Lewelskiemu draguna Brzozowskiego który uciekł od onego.
5. Oddano kopiją uniwersału Jego Królewskiej Mości którym każe wydać na wojsko z exonomii Grodzieńskiej po flor. 8 z włoki. —
6. Posłałem Końcą do Wilna w sprawach moich pilnych na kommissij wojskowej i na Trybunale skarbowym mianych. Pan Terebesz prowadził więźniów Moskiewskich na odmianę za Jpana Podskarbiego, to jest: Siemiona Szczerbatego, Kozłowskiego, Piotra Chowańskiego młodego, i Iwana Pawłowicza Ofiezowa który w Lubniej nocowali. —
7 Terebesz z temi więźniami byli u mnie na obiedzie i aż ku wieczorowi odjechali — pisałem przez kniazia Kozłowskiego do pana Józefa brata.
11 Król Jego Mość wyjechał z Warszawy do Lwowa. —
12. Oddano mi list i kopije kramot responsów Jego Królewskiej Mości Carowi przez posłannika Nieścierowa posłanych. —
16 Goniec moskiewski Iwan Sciepanowicz Michalin powracając od Króla Jego Mości nocował u Wójta mego. —
17 Ten goniec rano wyszedł ku Wilnowi. —
21. List od pana Niedziałkowskiego oddano z strony stacij wojskowej —
30 List od pana Niedziałkowskiego z strony stacij oddano. —
31. Posłałem wójtów z stacją do pana Niedziałkowskiego. —

September. 249.

1. List od pana Niedziałkowskiego oddano, do którego odpisałem. Kommissarzom wojska do exonomii zesłanym dano flor. 20 z tego klucza. —
6 Xiądz brat rano odjechał do Grodna gdzie ma czytać lekcije teologiczne. —
12 Dragon z Wilna powrócił oddał listy od niektórych Jchmościów w których oznajmują że pan Wojewoda Mazowiecki umarł z pewnością a był determinowanym za Kommissarza do traktatów moskiewskich. —
21. Przyszła wiadomość z Wilna że w pojedynkach; Bremen półkownik od Roguskiego, a Roguski z rąk Krzyżewicza /: którego tak podstrzelił Roguski że umrzeć on musiał :/ polegli trupem na placu. —
26 Przyszła ponowa z Wilna że na Ukrajnie Chmielnicki z tatarami zbił moskwy trzydzieści tysięcy i dział wziął sześć dziesiąt.
27 Pan Butler nocował we wsi z suplementem szwadronu pana pisarza polnego; szedł do Kobrynia do wojska.
28 Odeszli.
29 List od pana Czernickiego oddano z strony chłopów zbiegłych, odpisałem — W Grodnie

był sejmik gdzie uchwalono podwójne podymne z dóbr szlacheckich z łaski na wojsko.

October. 251.

13 Suplement chorągwi pana Naumowicza stał we wsi Naumowiczach.
15 Oznajmuią że kommissia wojskowa ma trwać dwie niedziel jeszcze.
18 Chorągiew pana Staszyna nocowała we wsi Naumowiczach, pan Kisarzewski porucznik był u mnie z dwoma towarzyszami – Przyszła wiadomość że Radziwiłowskie dobra wojsko znowu ma zajechać.
19 Kisarzewski wyszedł z chorągwią rano do Tatarów,
22 Pisałem do dworu do Lwowa.
25 Chorągiew jeszcze stała w Naumowiczach.
26 Listy od Tynieckiego oddano oznajmuje o powietrzu we wsi pode dworem wzmiankowanem, o rabunku przez pacholików chorągwi pana Obuchowicza w zabraniu bydła dopełnionym w Adsiankach której swywoli autor zwał się pan Krochowski a komendantem był tej kupy niejakiś pan podsędek ślepy na jedno oko. – pisałem do pana Taralicza z strony dzieci bo w Krakowie powietrze było. Chorągiew wyszła.
28 Pana Barsotego suplement szedł i stacyę wybierali.
31 Oddano mnie listy od pana Starosty Żmudzkiego i od pana Referendarza Litewskiego a przy nich różne wiadomości ze Lwowa i z kommissij Wileńskiej i kopiją listu JKMo Królewskiej Mości do nas Kommissarzów obliguiące żebyśmy na kommissią z moszwą zjeżdżali. –

November. 253.

3 Chorągiew pana Kosiły stała w Nowym dworze a ta w kluczu kartki rozdano i ~~[illegible]~~ wybierali ~~[illegible]~~ stacyę.
4 Z Łubna i Stryczów pan Świniarski towarzysz brał ugodę na kartkę.
5 Ta chorągiew poszła do Tatarów –
7 Przyszła wiadomość że armata Xięstwa Litewskiego przeprawiła się za Niemen w Mostach i wojsko z Kobrynia wyszło, a insze poszło na Pińsk i Słuck.
8 Przysłał mnie listy xiądz brat od dzieci i od pana pedagoga który oznajmuią że powietrze wielkie w Krakowie z powodu którego wyjechali z Krakowa i zostawali u pana Brzychwincy.
13. Przyszła wiadomość że wojsko z kraju Wołkowyskiego ma się preprowadzić do ekonomii dla tego posłałem Kryżanowskiego do pana Kotowskiego substituta z pisaniem prosząc o załogę do dworu.
15 Byłem w Grodnie i powróciłem do Łubna wespół z uniwersałem ochronnym od pana Marszałka wojskowego; w Grodnie umarł pan Kierdej żołnierz raniony przed tem od pana Białobrzeskiego.
16. Od chorągwi pana Chorążego Mścisławskiego dwóch towarzyszów przyjeżdżali i wzięli ugodę z Klucza Łabeńskiego złotych siedemdziesiąt nic nierespektuiąc na uniwersał ochronny.
17 Pisarz Kniażycki był z uniwersałem od pana Konstantego Kotowskiego substituta wojskowego Litewskiego na ochronę Łubna i załogę onego naznaczono.
18. Pisałem przez Kryżanowskiego posłanego na sesyą wojskową do Wołpy

i do pana Kotowskiego substituta wojskowego, i do pana Mozarskiego.
20 Sessja wojskowa w Wołpiex na której pan Mozarski z kommissij Wileńskiej od koła rycerskiego wysłany postem z pewnemi przestrogami i deklaracjami dla kommissarzów Rzeczy pospolitej. – Listy mnie przysłał pan Jan Syrut od pana Mładzkiego ze Lwowa w którym oznajmuje iż a die 8 praesentis poczęto traktować serjo actum commisionis we Lwowie i że już trzy noce siedziano chcąc ułatwić interes publiczny z wojskiem – chorągiew draguńska pana Bokuna stała w Tryczach z uciśnieniem chłopskim.
21 Stali draguni przez dzień.
22 Różne chorągwie w nocy i w dzień przeprawiały się w Grodnie; przysła wiadomość że część wojska przeprawuje się za Niemen – trzech towarzyszów z pod chorągwi pana pisarza polnego byli u mnie i odjechali.
24 Przysłał pan porucznik putka Bassotego z listem z strony chłopa. –
25 Rabownicy po wsiach chcieli rabować ale musieli powrócić fanty. –
28 Byli u mnie pan Baranowicz i pan Świrzewski towarzystwo. –
29 Za postanowieniem wojska w Wołpie szli na konsystencją do Olity, armata w przódy wyszła i dziś nocowała na przedmieściu Grodzieńskim. – Śmierć pana Gąsiewskiego Hetmana Polnego Litewskiego dzisiaj zakroczyła, w tymże dniu pana Żeromskiego w Dubnie; a pana Gąsiewskiego pod Ostryną rozsiekać miano. –

December 256.

1 Okropne nowiny odebrałem z Wilna o śmierci Pana Podskarbiego pod Ostryną a pana Żyromskiego pod Dubnem, przecież ona do skutku niedoszła bo udeterminowane rozsiekanie ugodzone zostało, a ta wiadomość mię doszła od jadących przy armacie. –
2 Armata wyszła od Tatar do Bali, pominęli Łubno bo zagodzono. –
3. Pana Massalskiego dragonia w Łubnie nocowali, a w Samnikach chorągiew pana Kmicica. –
4 Wojsko przechodziło spieszno, w Łubnie chorągiew kozacka pana Kmicica stała. była niektóra kompania u mnie. –
5 Był u mnie pan Narbut komendant tej chorągwi i drugi. –
6 Różne półki przechodziły i stały insze w Łubnie; goście ustawiczny. –
7 Wojsko przechodziło ustawicznie – JPan Kotowski substitut wojska Litewskiego nocował w Grodnie na przedmieściu, a ta w Łubnie insik jego rezydenci – spalono w Tryczach chatę w Łabencach drugą. –
8. JPan Substitut bywszy u Ojców Franciszkanów jechał do Soportyni na noc. –
9 Późno stanęła w Łubnie chorągiew Rajtarska Romerowa. –
10 Od JPana Substituta wojskowego kozak oddał list imieniem wojska całego pisany i manifestacią w Wołpie uczynioną – dragonia pana Lipnickiego nocowała w Naumowiczach. –
11 Odprawiłem kozaka do pana Substituta – Chorągiew pana Kruszyńskiego nocowała w Łubnie. –
12 Kompanie niektóre z pod tej chorągwi były, jeszcze bokami szli ludzie ale omal już. –

Czwartek

13. Niebyło już nikogo z wojskowych oprócz ludzi Abramowicza w Grodnie będących.
17 Zamierzałem wyjechać do Olity ale przyjechał pan Samuel Mierzyński i powiedział że odłożono sessją do czwartku zaczem wstrzymałem mój odjazd.
18 Wyprawiłem w przód w drogę do Olity i Rotnicy — Pan Kniażycki odjechał z załogi dano mu złotych pięćdziesiąt —
21. Na południe przyjechałem do Puń jadąc mimo Olity; tego dnia zaczęła się namowa wojskowa na której to stetit że odłożono generalem sessionem na 22. Januarii sequentis anni, jednak zjechało się niemało ichmościów jako to: Xiądz Biskup Wileński, pan Starosta Żmudzki, pan Podkanclerzy i pan Referendarz Litewscy, pan Starosta Orszański i pan Marszałek Wiłkomierski — byłem na objedzie u Jpana Starosty Żmudzkiego a na kolacij u Jpana Podkanclerzego Litewskiego gdzie potem od wojska comparuerunt pan Baka, pan Czyż i pan .... do jutra legacia odłożywszy.
22 Rano przyjechał xiądz Biskup Żmudzki po roratach które sam xiądz Wileński śpiewał — Słuchaliśmy legaiji wojskowej u xiędza biskupa Wileńskiego w plebanii; sens onej żeby panowie senatorowie /: którym pro candore dziękowano że zjechali i trudnili się dla dobra pospolitego:/ niemieli za złe że się prolonguje sessja bo to dzieje się ad requisitionem samychże jchmościów; był i list od wojska na który odpisano zaraz i odpowiedziano, że stawiemy się pro die 2 Januarii do Puń — Z tej namowy ruszyli się wszyscy do Jpana Starosty Żmudzkiego na objad pod koniec którego przyjechali pan Niewiarowski i pan Chlewiński od wojska perswadując żeby już nieodjeżdżając do wtorku zostali, o czym znowu consulta u xiędza biskupa Wileńskiego ale niemogła immutari pierwsza declaracja ipsis etiam consenquentibus Delegatis od wojska. zaczem wyjechałem z Puń. —
29 Przyszła wiadomość że pan Obuchowicz jechał przez Grodno do wojska do Olity od króla Jego Mości.
31. Ostatni dzień tego roku — I tak ten rok skończyłem na wygnaniu bo moskal trzymał Smoleńsk i Witebsk —

Bunt wskrzeszony w narodzie, kogoż nieusmucił;
Zmęcił pokój szczęśliwość Ojczyzny ukrócił —

Rok 1663

Januarius — 259.

2. Przyjechawszy do Puń zastałem xiędza Biskupa Wileńskiego i dalszych senatorów — Byłem u xiędza Biskupa i pana Wojewody Nowogrodzkiego.
3 Przyjeżdżali pan Parczewski pisarz Smoleński i pan Czyż Podkomorzyc Wileński od wojska; a od cudzoziemskiego pan Jężmiński żebyśmy do piątku zaczekali tutaj. —
4 W nocy Jch mości panowie Hetman, Podkanclerzy, Pisarz Polny i Referendarz Litewscy cum caeteris przybyli —

5. Rano xiądz Biskup Żmudzki a potem pan Starosta Żmudzki i pan Marszałek Wielki Litewski przybyli – Od wojska przyjeżdzali panowie Krzysztof Cyzi i pan Tukomski młody conferendo o miejsce i czasie konferencij; designatum u xiędza Biskupa Wileńskiego. –

6. Jezdzili do wojska JPan Nowogrodzki i pan sędzia ziemi Grodzieńskiej od nas – Po nabożeństwie bierzmował mnie xiądz Białozor Biskup Wileński i przyjąłem imie Antoniego Swiętego, assistentem był JPan Naruszewicz Podkanclerzy Litewski; potem byłem u JPana Wojewody Wileńskiego. –

7 Po nabożeństwie mieliśmy sessyą u xiędza Biskupa Wileńskiego gdzie czynili relacyą delegaci wczoraj do wojska wysłani, że jutro odpowie wojsko po co tu nas wezwało. Potem pan Obuchowicz poseł JGo Królewskiej Mości oddał kredens do sanatu i kommissarzów do ujęcia wojska, i do zaradzania o Xięstwie Litewskim służący, oraz żebyśmy posłali z pomiędzy siebie jednego do Króla JGo Mości dla wyobrażenia stanu prowincij Litewskich i za co wojsko nieboszczyka Gąsiewskiego wzięto i zabito etc: – Dalsze były jeszcze rozmowy. –

8 Z rania u xiędza Biskupa Żmudzkiego była sessja że nieprzybywaia od wojska posłowie i po przeczytaniu niektórych pism rozeszliśmy się – Byłem na objedzie u JPana Starosty Żmudzkiego z kąd wysłaliśmy do JPana Hetmana, gdzie pan Olewiński i drugi towarzysz od wojska przybyli donosząc że kommissarze z pewnych przyczyn dziś rano przybyć niemogą, ale że wraz przybędą z poleconym sobie interessem; szliśmy tedy do xiędza Biskupa Wileńskiego gdzie po długim układaniu rzeczy wysłaliśmy pana Wojskiego żeby na jutro odłożyli swój zamiar; Powróciwszy pan podsędek Orszański z Olity doniósł że kommissarze wojskowi już jadą i żyszą z nami prędkiej obrady.

9 Delegatów dziewięciu od wojska podali punkta na sessij złożonej u JPana Starosty Żmudzkiego, wysłuchawszy których odpowiedzieliśmy że zniosszy się damy respons; po odejściu ich, radziliśmy się w względem responsu i kommotowawszy te punkta wysłaliśmy JPana Żmudzkiego, xiędza Referendarza Wielkiego Xięstwa Litewskiego, pana Korsaka Stolnika Wendeńskiego, i pana Obuchowicza Podkomorzego Mozyrskiego do Olity do wojska. –

10 Rano sessja u xiędza Biskupa dla umoderowania tych punktów z którémi mieli jechać delegati nostri do wojska i z daną informacią wyjechawszy po południu powrócili do nas późno i donieśli że jutro zeszle wojsko delegatów do traktowania z nami i stanął czas zasiadania naszego przed ósmą godziną u JPana Starosty Żmudzkiego a na konferowanie z delegatami wojskowemi u JPana Marszałka Wielkiego Xięstwa Litewskiego; zaś do traktowania materij JPana Podkanclerzego, pana Referendarza Litewskiego, i pana Pisarza polnego emedio naznaczono. –

11. Delegaci od wojska nieprzybyli, żadnej niebyło sessij. –

12 Od wojska przyjechało delegatów dziewięciu i czytali punkta swoje, potem do traktowania z imi naznaczono z senatu dwóch, a sześciu ex equestri ordine, i jam był naznaczony – Zniosszy się w gospodzie JPana Marszałka Wielkiego Litewskiego daliśmy respons. –

13. Wczora inne punkta już późno czytano przez pana Grabińskiego i jego

kolegę podane, dziś zszedłszy się ~~czyło~~ czyniliśmy relacią postanowienia i
czynności naszych z delegatami wojskowemi; conclusum: stać do wojska wie-
lkich ludzi, i naznaczono, Xiędza Biskupa Wileńskiego, Starostę Żmudzkiego,
Podkanclerzego Litewskiego, mnie i ze mną ~~ab equio ab e~~ ab equiestro ordine.
Po południu była narowa koło zamysłu naszego, stanęło dać znać żeby mie-
sce wyznaczono dla nas w którym mamy prosić żeby dla ojczyzny wojsko
część zasług ustompiło i żeby deklarowało zamiar swojej chęci – Panowie
delegaci upominali się o respons na podane punkta.–

14 Jadąc do Olity spotkaliśmy pana Niewiarowskiego który odradził tę drogę
i wróciliśmy się do Puń, tu była sesja na którą i delegaci od wojska przy-
byli et conclusum im rozmówić się z delegatami od nas w przody wy-
~~[illegible]~~ znaczonemi.–

15 Przede dniem zasiadaliśmy cum delegatis od wojska i co z niemi skoń-
czyliśmy donieśliśmy do koła naszego – Panów skarbowych przy uniwersale
od kommissarzów wysłano do wojska limitując kommissyą do dnia 20.
Januarii; po południu znowu zasiedliśmy traktując punkta od wojska
podane.– Oddano mnie list od Króla JMci w którym uwalnia panią
Scypionową od czynszu z Strubki przychodzącego.–

16 Panowie delegaci nasi jeździli do wojska i powrócili pózno, interim
myśmy zasiadali i niektóre traktowali rzeczy, osobliwie z niemcem
jednym Andrem von Horn który miał dwoma milionami wygo-
dzić Rzeczypospolitej i naznaczono delegatów z im conferre.–

17 Z rana z tym niemcem konferowaliśmy u xiędza Biskupa Wileńskiego
z którym nic niemożna pozyąć znać że szalbierz jakiś; potem była
sesija generalna gdzie conclusum interum tych ichmościów stać do
wojska i z ostateczną ofiarą trzech milionów za zasługi wojsku – Pan
Wołodkowicz tu przyjechał.–

18 Ichmościowie xiądz Wileński i Żmudzki Biskupi, JPan Starosta Żmudzki,
Podkanclerzy Litewski i dalsi ex equiestri ordine –

19. Czynili Ichmościowie relacją od wojska i zabawiliśmy się na sessij długo z któ-
rej jeszcze uproszono do wojska JX Żmudzkiego, Wojewodę Potockiego /: bo JPan
Starosta Żmudzki wczoraj prosto z Olity odjechał do koli :/ i JPana Podkancle-
rzego Litewskiego –

20 Jechali wczoraj wyznaczeni delegaci do wojska do Olity i powrócili przed wie-
czorem, a ~~nynie~~ czynili relacią u xiędza Biskupa Wileńskiego że wojsko na
czterech milionach przestaje, były i insze punkta które traktowano i za-
raz także uproszono tychże Ichmościów żeby do wojska jeszcze jutro jechali
z punktami naszemi i responsem na ich żądania dla ostatecznego skoń-
czenia rzeczy, i aż późno zeszliśmy z sessij.–

21. Jeździli delegaci do Olity do wojska i powrócili późno – Byłem u JPana
Hetmana, do którego byli posłowie, pan Drzewicki, pan Mikosza i pan
Lipiński dziękując za ustompienie Rzeczypospolitej 300,000., a in vim gra-
~~[illegible]~~ titudinis wojsko wszystkie Królewszczyzny od sekwestru uwalnia.–

22 Czynili relacią delegaci od wojska wczoraj powróceni; że mieli być od woj-

ska delegati cum declaratione i z strony konsystencij wojska - Posłowie od powiatu Oszmiańskiego przyjechali - Pisałem do Króla Jego Mości z strony trantatów z moskwą. -

23. Na sessią ranną przybyli z deklaracią deputaci od wojska że nie pójdą na nieprzyjaciela ale się rozłożą po Xięstwie Litewskim z półkami, jechał tedy pan Nowogrodzki z pewnemi punkty i powrócił pozno; ja bywszy u JPana Hetmana i Pana Podkanclerzego wyjechałem o ósmej w nocy i nocowałem w Lejpunach a Naszczokin poseł Carski nocował w Serejach. -

31. Naszczokin Carski poseł przyjechawszy do Grodna w niedziele aż dziś odjechał w drogę do Lwowa. -

Februarius 263.

2 W Grodnie sejmikowaliśmy a z pomiędzy małej naszej gromadki obraliśmy deputatami pana Urichowskiego podsędka Smoleńskiego i pana Zacharjasza Mitaszewicza, po której elekcij powróciłem do siebie. -

3 Welling przywiózł mnie moskala Sokołowa którego mnie dał JPan Krajczy na odmianę za pana Józefa brata zostającego w więzach moskiewskich. -

4 Posłałem z listami do Olity do pana Substituta, do pana Niewiarowskiego i do pana Krzysztofa Czyża. -

7 Niwiński powrócił z Olity oddał listy od pana substituta i od pana Czyża przy uniwersałach ochronnych - Wojsko już się było ruszyło, lewe skrzydło i infanterja wszystka na Żmudź a resztę na hiberna sparsim po Województwach i Powiatach. -

8 Wojsko przechodziło na Grodno ciągnęc na kwatery. -

9 Chorągwie przechodziły na Grodno. -

10 Wyprawiłem Rapcewicza z więźniami moskiewskiemi; jeden Wasil Wołków Rotmistrz, od JPana Krajczego Litewskiego dany; drugi Ason Sotników na odmianę za mego brata JPana Józefa, w przód do Lumpyna z tamtąd do Szyłowa kazałem aby Szostak prowadził do panów kommissarzów od wojska na zamianę więźniów naznaczonych to jest do JPanów Andrzeja Wolana i Lipskiego, i list od pana Substituta do nich posłałem. -

16 Jeszcze wojsko przechodziło na Grodno, tędy szedł znaczek chorągwi pana Wojewody Nowogrodzkiego. -

17 Byli trzej towarzysze i odjechali po południu. -

18. Towarzystwo niektóre chorągwi pana Wojewody Nowogrodzkiego stało we wsi Łabuncach i było ich kilku u mnie - Przyszła wiadomość że Lwowa że pan Tetera został Zaporozkim Hetmanem. -

19 Ciż żołnierze stali we wsi Łabuncach i Frycach, przez dzień gdzie i szkody poczynili. -

20 Wyszli żołnierze z wiesi rano. -

21. Listy od pana Referendarza oddano w których ponawia się że

Tetera został Zaporożskim Hetmanem i przysięgą kozacką zobowiązał się że niema odstępować Króla Jegomości i Rzeczypospolitej.

23. Rodzony mój pan Józef po dziesięcioletniej niewoli moskiewskiej w zastaw zostawiwszy dwoje dziatek własnych sam się wywolnił od Cara obiecując mu na zamianę przyprowadzić więźniów; gość mój kochany i najmilszy w życiu — Bogu samemu niech będzie cześć i chwała za to. —

25. Pan Hrebnicki przyjechał rano, potem i Paszkowski z więzienia razem z panem Józefem wyszły przybył. —

27 Pan Referendarz litewski przysłał mi listy od Króla Jegomości który mnie obowiązuje iżbym jechał do Lwowa dla traktowania o pokój z Naszczokinem posłem moskiewskim, i od pana Kanclerza Litewskiego w tejże materij. —

28. Był u mnie pan Świderski, towarzysz Pana Hetmana oraz dworzanin skarbowy pan Dziezun upominając się za delata panów poborców Grodzkich, od urzędu zaś mego z niczym odjechali. —

Martius. 266.

1 Gotowałem listy do Lwowa. —

2 Do Lwowa pisałem do Króla Jegomości i do pana Kanclerza —

7. Pan Kossakowski i pan Kreczkowski siestrzanie moi byli u mnie mimo jadąc do Żywotników po chleb od chorągwi pana Wojewody Nowogrodzkiego —

13 Kazałem był układać wozy do Lwowa ale Niwiński przybyły z Adrjanek doniósł że dla złej drogi niepodobna jechać.

23 Odebrałem listy z Warszawy od Kornelij i od pani matki mniszek Francuzek donosząc że Kornelja przyjęta do próby do zakonu o co jak się mnie niepytano tak o tem wiedzieć niechcę. —

31. Posłałem z listem do Pana Kuchmistrza Litewskiego o krzywdy od chorągwi podziałane. —

Aprilis 268.

1. Pan Kuchmistrz Litewski jadąc do Raudany zasyłał młodziana do mnie z wizytą, który powiedział że Naszczokin ma traktować o pokój. —

2 Bardzom chory — Odebrałem list od pana Referendarza w którym oznajmuje że Naszczokin wjeżdżał do Lwowa dnia 14. Marca a 16 miał audjencją pierwszą, że się kommisyja wojskowa zerwała i znowu na okropne w koronie zanosi się nieszczęśliwości.

3. Welling jechał na Ruś białą dla wiadomości o moich chudobach, dałem uniwersał wojskowy do wszystkich panów wojskowych na paszach zostających także i do chłopów wszystkich ogółem. —

4 Oddano mnie list od pana Referendarza Litewskiego de datta 18 Marca i kopją Hramoty Carskiej przez Naszczokina do Króla Jego

Piątek –

Mości z której *patet* że mieć ma *plenariam potestatem* konkludowania interesu ale prosi żeby czas i miejsce kommissij co naprędzej naznaczono.—

6 Posyłałem do Grodna z listem do pana Chorążego Grodzieńskiego, powróciwszy oddał mnie respons w którym uwiadamia iż wczoraj na sejmiku obrali postem pana Szpakowskiego do Króla Jego Mości prosząc o sejm jeźliby jednak insze powiaty i Województwa pozwoliły na konwokacyą tedy i oni pozwalaią.—

13. Oddano listy od pana Referendarza Litewskiego ze Lwowa datta 31. marca oznajmuiące różne nowiny ale w kartce *post scriptum* pisanej oznajmuie że wojskowi maią się do rekollekcyi i że pan Marszałek Koronny ma być 2 Aprila z postami od wojska *cum declaratione* że chcą *adhibere studium* akkomodowania się *cum Reipublicae*; że Cesarz Turecki sam do Adrjanopola przyszedł, a Wezyra posłał do Dalmacij, że niewielkie ma wojsko i że niema żadnych zamysłów przeciwko Polsce, owszem tworzy się iej; że tatarowie assekurowali przyjaźń porcie od nas; że Naszczokin nic niema ani chce traktować *in principali* że go albo z niczym odprawią albo utrzymaią do czasu uspokojenia wojska naszego.—

18 Przyjechałem do Adrjanek.—

21 Oddano list od pana Emanuela Brzostowskiego *de data* 12 Aprila, oraz manifestacyą panów Kommissarzów koronnych i rachunki z wojskiem na kommissij Lwowskiej.—

31. Żona moja powróciła z Warszawy z Korneliją.

Majus. 272.

5 Byliśmy w Borkach gdzie chorągwie pułku pana Brzozowskiego przechodziły a w Oliwie pana Komorowskiego, a pana Karczewskiego przez Adrjanki szli i chcieli tu stać ale poszli do Sieklux i Piotrowa. Pan Półkownik w Dubnie stał z swoją chorągwią.—

6 Byliśmy w Borkach gdzie stał pan Berezowski półkownik i powiadał że tatarowie byli aż około Putywla.—

8 Odebrałem wiadomość iż przed niedzielą półtora za staraniem pana Marszałka Grodzieńskiego wzięto pana Kotowskiego substituta wojskowego, pana Stefana Niewiarowskiego, i pana Jesmana których poprowadzono do Króla Jego Mości żeby się sprawili za co Wpana Gosiewskiego zabili i że dysmembratia wojska wszczęła się na Żmudzi.—

9 Doniesiono że wojska Koronnego część przeprawowała się za Wisłę pod Warszawą a które w Prusiech już się było wszystkie ruszyło.—

10 Był u mnie pan Hornowski tłumacz Turecki Jego Królewskiej Mości.—

16 Pan Referendarz oznajmuje że postowie wojska Koronnego jechali do Króla Jego Mości *cum omnimodo submissione*; Pan Brzostowski zaś pisze że xiądz Biskup Wileński w Szadowie ujął wojsko lewego skrzydła juramentem zaborowawszy tak od wojska jako też imieniem Króla Jego Mości w zapłacie należnej a ~~[illegible]~~ tej dywizii starego ~~wojska~~ zaciągu wojska ma mieć jeszcze konsultę w moskwie; że w Gdańsku z Anglii i Holandij nowa się wszczyna sekta kwakrów.—

26 Odebrałem wiadomość że wojsko prawego skrzydła ruszyło się z stanowisk

i ściągnąwszy się ma stanąć obozem na białych błotach pod Grodnem.—

Iunius 278

6 Przyjechał pan Chilicki od pana Młądzkiego ze Lwowa a raczej z obozu pod Iwanowcem bo tam Król JEgo Mość swoje lokował wojsko a sam z Królową Jej Mością zostawał we dworze Pana Iwanowskiego Porzecze nazwanym dobre ćwierć mili od obozu, który nad reką stoi.—

7 Oddano mnie listy od pana Emanuela Brzostowskiego przysłane z wojskiem przy tem i kopiją ostatniego dokowworu z Naszczokinem i jego odpowiedzi.—

10 Przyszła wiadomość że wojska koronne ruszyły się pode Lwów i ujęły się wedle Malborgskiego postanowienia.—

13 Pan Józef brat odjechał do moskwy zapuściwszy się z gońcem moskiewskim Dołhowym dla odzyskania dziatek swoich których dwoje w stolicy zostało, a gdy z tąd wyjeżdżał miał złączyć się i z Naszczokinem posłem moskiewskim który od Króla JEgo Mości ze Lwowa dnia 21. Maja odprawiony już był w predze jdąc na Nowogródek.—

14 Prawe skrzydło wojska Litewskiego zaczęło krążyć koło Jndury.—

17 Przyszła wiadomość że wojsko Koronne stanęło pod Szczebrzeszynem obozem. Litewskiego prawe skrzydło pod Kwasówką w Ekonomij Grodzieńskiej i że chorągiew hussarska pana Hetmana oderwała się od nich.—

23 Oddano list od pana pisarza Bielskiego ze Lwowa; oznajmuie że Król JEgo Mość deklarował wojsku koronnemu clementiam sua .... dawszy czas do rekollekcij onemu ad diem 26 Junii żeby się rozwiązali, z dokładem że rzecz armis vindicare opressionem ubogich ludzi i tanie konfederacje szkodliwe Ojczyźnie znosić; wojsko deklarowało już brać pieniądze i assygnacjami w ostatku kontentować się praevia assecuratione; razem upewniają prędką z wojskiem zgodę.—

26 Byłem u JPana Podkanclerzego w Siemiatyczach zastałem tam dwóch towarzyszów od wojska prawego skrzydła pana Podbereskiego i pana Otkińskiego przybyłych celem uproszenia JPana Podkanclerzego izby jechał do Króla JEgo Mości cum persvasione żeby ~~tych~~ ich przyjął ad clementiam suam gdy redeunt całe ad obsequium pana swego, oraz prosząc o amnistią praeteritor etiam ratione reis pana Podskarbiego nieboszczyka tym wotaszcza tylko którzy się podpisali na wzięcie onego i przyprowadzenie do wojska, a którzy podpisali na zabicie respondeant.—

30 Pan Podkanclerzy donosił że wojsko Koronne deklarowało rozwiązać się, że Szadowską tranzakcija z lewem skrzydłem Litewskiego wojska przez ziędza Biskupa skończoną nie zewszystkiem dwór przyjął.—

Julius. 278.

11 Oddano listy z ~~Bojanej~~ od pana Referendarza Litewskiego z obozu pod Janowem de datta 26. Junii pisane.—

12 Z Korony doszła wiadomość że Król JEgo Mość całe wojsko koronne uspokoił.—

15 Wiadomość pewna ze Lwowa że dnia 2 Julii zjeścił się traktat z wojskiem

Koronnym i ugoda stanęła o piątej godzinie z południa pod Worowem w obozie związkowych przez xiędza Arcybiskupa, JPana Wojewodę Sendomirskiego, Kasztelana Sendomirskiego, Marszałka i Chorążego koronnych a czwartego Julii zjechało się do Lwowa deputatów pięciu i poszli już liczyć pieniądze.—

20 Wojsko lewego skrzydła zbliżało się, było u mnie kilkanaście towarzystwa i odjechali zaraz do Grodna.—

21. Wczora jakaś przyszła chorągiew i przez dziś stała przy grobli stawu tutejszego pilnując przeprawy.— Przybył pan Rościszewski z wojska, które wczoraj stanęło pod Soporkinią jadąc dla kwater, (gdzie i obóz ma stać pod młynem tutejszym.

22 Całe wojsko lewego skrzydła tędy szło nie bez znacznej szkody we zbożach.— Byli u mnie pan Marszałek Orszański, Pan Wojski Wołkowyski, pan Plater major Szwarcowego pułku i dalsi.— Dał mnie znać biełego pan Plater, zowiąc go jenerał—stańsko wojsko obozem w dobrej mili od Łubna, pode dworem pana Żelikowskiego poszedłszy od Łosnej tatarskiej.—

23 Rano bito ze czternaście dział trzy razy w obozie na tryumf że wojsko koronne ujęte.— Posłowie od wojska prawego skrzydła pan Zdanowski i pan Załuski wczoraj przyjechawszy do tego skrzydła odprawowali legacyją, że chcą iść razem za ordynansem JMo Królewskiej Mości.—

24 Oddano mnie list i kopiją traktatu udziałany pod Jaworowem z Koronnem wojskiem.— Pod Grodnem most wojsko budowało dla przeprawy przez Niemen.—

25 Armata i wszystkie cudzoziemskie wojsko przeprawiło się pod Grodnem za Niemen.

26 Jazda tegoż wojska przeprawiła się przez most zbudowany, który miała pójść za ordynansem JMo Królewskiej Mości Oszmiańskim i Lidzkim krajem pod Szkłów.

30 Tejszere pod Wiszchlikami ~~wojsko~~ i Kircją za Grodnem o milę wojsko od czwartku stoi; zabierali wszędzie konie i woły pod armatę. Wojsko z obozem ruszyło się pod Szidle.

Augustus. 280

6 Synowie moi przyjechali do Łubna z Krakowa po wybyciu w akademii lat trzech i miesięcy czterech.— Oznajmują że panowie kommissarze pan Hetman pan Starosta Żmudzki, pan Podkanclerzy Litewski, pan Krajczy i pisarz Polny tejże prowincyi mieli zjechać do Mostów czwartego Augusta dla ujęcia wojska prawego skrzydła.—

13 Oznajmują ze Lwowa że Król JMo Mość miał zaprowadzić Królowę JMć Mość do Sokala a z tamtąd miał iść pod Kijów, że Królowa JMć Mość klejnoty swoje wszystkie i summę milion ośm kroć sto tysięcy na Opolu i Raciborzu będącą darowała siestrzenicy swojej rodzonej.

18 Na noc do Grodna jeździłem i nocowałem z tej strony Grodna.— Uczyniliśmy kondycyje obchodzenia kościołów jubileuszowe, który już się zaczął od dwóch niedziel.— po zachodzie słońca widać było zaćmienie miesiąca.

19 Odebrałem listy od pana Emanuela Brzostowskiego i od pana Referendarza Wielkiego Xięstwa Litewskiego ze Lwowa, oba oznajmują że Król JMo Mość zaprowadziwszy Królową JMć Mość do Jarosławia, 15 praesentis miał powró-

cie do Lwowa, gdzie wytchnąwszy, za dwa dnie miał divertere pod Brzeży-
cą, gdzie i wojsku Litewskiemu kazał przychodzić, a miał tam stanąć
dwónastego Septembra, gdzie i JPan Hetman miał ruszyć się na tem tygodniu
wojsko też prawego skrzydła dziś ma maszerować.—
23 Pan Starosta donosi że za uniwersałem JEGO Królewskiej Mości panowie
skarbowi sine consensu Reipublicae cła i czopowe w Wielkim Xięstwie
Litewskim na milicią wojskową stanowią.—

September. 283.

6 Pan Kochan i pan Szpilecki kompanii chorągwi husarskiej JEGO Królewskiej
Mości gdzie porucznikuje pan pisarz Polny Litewski mieli być dla chleba
z tego klucza ale niebyli.—
13 Donoszą że jakoby partja wojska naszego chodziła pod Smoleńsk z ordy-
nansu pana Oboźnego Wielkiego Litewskiego i powróciła dość szczęśliwie.—
26 Oznajmują że półk Hetmański w Mińskim Województwie stoi a insze po-
mknęły się dalej— były też insze wiadomości że się z strony pana Woje-
wody Ruskiego znowu jakieś zamieszania wszczęły, ale to nie niebyło
pewnego.—
27. Oznajmują że Podskarbstwo Wielkie Litewskie oddano panu Kryszpi-
nowi bywszemu Kryszpinowi W. L: ; że Król JEGO Mość miał pospieszyć
z Baru pod Winnicę; że JPan Hetman die 26 praesentis był w Mirze, a 28
praesentis miał być pod Stołowczynem i tam panowie półkownicy wojska
Wielkiego Xięstwa Litewskiego mieli być u JEgomości; że pan Oboźny
Wielki Litewski Pac chodził z partią wojska i pod Krasnem o mil dzie-
więć od Smoleńska ubił trzy, czy cztery tysiące moskwy idącej pod By-
chów i goniono ich aż pod mury Smoleńskie, że ostrożek z jednym
działkiem we dwieście piechoty zdał się naszym.—

October 285.

3 Doszła pewna wiadomość że pana Wołka porucznika chorągwi pana Lipnickiego
w pojedynku zabito.—
7 Oznajmują że JPan Hetman w Barze obozem stanął i ma iść z potężną par-
tją na Smoleńskowi.—
14 Pisze też pani Wołodkiewiczowa siostra że naszego szwagra pana Komorow-
skiego niejakiś Kublicki zabił.—
15 Na noc przyjechałem do wsi pana Szajkowskiego Łowczego i Harej
nazwanej w Ostrzyni— /: gdzie pana Podskarbiego Wielkiego Xięstwa Litewskiego
Gosiewskiego okrutnie ubito :/ —
20 Przyjechałem do Łuntyna.—
27 Przyszła wiadomość że Król JEGO Mość już był w drodze; że moskwę po-
rażono na Ukrainie.—

November 288.

9 Oddano mnie list od pana Zawiszy Marszałka Wielkiego Xięstwa Litewskiego
z niektóremi wiadomościami; że pan Hetman Wielki Litewski był pod Mi-

chnowiczami a pan Oboźny Litewski z drugą dywizją pod Prudkami; że w Moskwie zamieszanie straszne z przyczyny niechęci jścia na wojnę z Kniaziem Czerkaskim; że Baszkiry Astrachań wzięli —

12. Przyniesiono list z Zarania od pana Namiestnika Mińskiego oznajmujący o przybyciu do Mińska J. xiędza Paza Nominata Smoleńskiego Kommissarza, na miejsce zachorzałego w Wilnie JPana Podskarbiego Wielkiego Xięstwa Litewskiego, wyznaczonego do ujęcia obu wojsk Litewskich —

14 Przywieziono list od pana Namiestnika z Mińska; oznajmuje o nagłym wyjeździe do obozu JPana Marszałka Wielkiego Xięstwa Litewskiego z xiędzem Pacem — W Zareniu był rozruch, bo JPan Stachowski z dragonią nasłany od JPana Starosty Żmudzkiego —

20 Przybieżał dragun od pana Referendarza który przy swoim liście przysłał do mnie listy od Króla JEgo Mości z Ukrajny i z Bractawia z datty 5go oktobra i od pana Kanclerza Litewskiego; każe Król JEgo Mość jechać do wojska Wielkiego Xięstwa Litewskiego i tam czekać czasu i okazij traktatów z moskwą; oznajmuia też drudzy że Król JEgo Mość w Czernichowszczyznie wytchnąć kazał wojsku koronnemu, interim inire consilium o wprowadzeniu wojny in hosticum. —

27. Pani Józefowiczowa przyjechała która lat osm w więzach moskiewskich była. —

30 Był pan Lipko szlachcic Oszmiański prosząc żeby na kommissij dojść małżonki onego, i czworga dzieci których dał regestrzyk — Z rania też przyszli chłopi dwaj z Smoleńszczyzny z moiej kondycii Nowodworskiej, oddali mnie listy od pana Józefa brata będącego tam na załodze i od pana Chocima sługi mego dawnego — Odebrałem też listy od pana Starosty Żmudzkiego z Mińska i od pana Referendarza Litewskiego w których oznajmują o sukcessach wielkich Turczyna w Węgrzech i że się zbliża ku granicom naszym. —

December 291.

8. Doszła wiadomość że prawe skrzydło armata i piechota i lewego skrzydła zostawała na miejscu, a jazda lewego skrzydła z JPanem Hetmanem Polnym poszła pod Starodub przeciwko Królowi Jego Mości zostającego około Czernichowa i Łojowa —

13 Odebrałem listy od pana Referendarza Litewskiego który mnie przysłał fascykuł od JPana Hetmana Wielkiego Xięstwa Litewskiego, list i kopiją uniwersału Boruchowskiego do kozaków poburzające żeby króla JEgo Mości kozacy odstąpili —

15. Odebrałem listy od pana Referendarza Litewskiego i od Króla JEgo Mości 17go Novembra z obozu w Zadnieprzu pod Woronkowem położonego pisany, w którym naznacza termin zjechania się do obozu kommissarzom wszystkim do traktatów moskiewskich wyznaczonym gdzie sam osobiście ma znajdować się w dniu 23. Grudnia — oznajmuia też że Starowstwo Starodubowskie JPana Rudominie oddano. —

23. Posłałem Końcy Złotych 20. od rationem tego że ze mną na kommissyją pojedzie. —

27. Wyprawiłem w imie Boże wozy do Białorucza na noc — Kończa przyjechał —

28. Wyjechałem z Łumszyna na kommissią moskiewską i nocowałem w Mińsku – Major, pan Bokunów detulit że wojsko oboje jeszcze nieruszyło się z obozu, że Bychów prędko się podda.
29. Z obozu jest wieść że oboje wojsko po świątach rusza się pod Starodub –
30 Potykałem różnych z obozu jadących, którzy referowali że wojsko jeszcze obozem leży.
31 Potykałem wojskowych z końmi niemało.
O toż rok ten dokończyliśmy jeszcze bez pokoju, przy dobrej jednak z łaski Bożej nadziej, bo król JEgo Mość już był z wojskiem koronnym około Czernichowa, a wojsko Litewskie około Smoleńska – jam tu nocował i rok skończyłem w Bobrze.

Rok 1664.

Januarius – 295

3 Z przyczyny nadesłanej wiadomości że wojsko lewego skrzydła ruszyło się do Króla JEgo Mości i że Pan Hetman miał się cofnąć do Dombrowny zostałem na miejscu. –
4 Wiedząc że jeszcze Pan Hetman nieruszył się z wojskiem pomknąłem się ku Niemnu – Oddano mnie listy z obozu od Pana Hetmana i Strażnika Wielkiego Xięstwa Litewskiego, oznajmując że jutro wojsko ma się ruszyć do Króla JEgo Mości i ma się złączyć z koronnym wojskiem w Siewsku w moskwie dnia 20 Januarii –
5 Wyjechałem do Mikłnowicz kędy zastałem jeszcze Pana Hetmana i wojsko w obozie, piechota już wyszła i straż przednia. –
6. Pan Hetman Wielki odjechał do Mohylowa regiment wojska zleciwszy Panu Potebińskiemu pisarzowi polnemu Litewskiemu – Wojsko ruszyło się z obozu za trzy mile, odwód został w Mikłnowiczach – nocowałem w Mścisławiu zrujnowanym do szczętu –
7 Przyszła pewna wiadomość że Pan Pac Hetman polny już pod Roctawiem z wojskiem się znajdował, że już wodę moskwie odebrał i ma dobywać zamku, a przed tym opasaniem moskwa wycięła mieszczan kilku dziesiąt – Tuśmy w Babiliczach nie niedostali żywności, rzekę Soż przejechaliśmy za którą żywności także niedostaliśmy. –
8 Stanąłem na noc w Budziszczach; jechaliśmy srogiemi lasami, paziękami, i przeprawami że pułki insze jezdne i piesze w tyle zostać się musiały – Przyszła wiadomość pewna że Król JEgo Mość miał się ruszyć 29 Decembra z Ostrza w moskwę obiecując odprawować zapusty pod stolicą. Wojskom kazano iść do Siewska – Przyszła ponowa z Roctawia że Pan Hetman Polny odjął wodę moskwie. –
9 Przyszła znowu ponowa o odjęciu wody, ale niechce szturmować i niedługo miał się bawić pod Roctawiem – tuśmy nic do żywności niedostali –
10. Nocowaliśmy w Poniatówce – Pan Chojecki był tutaj jadąc z tamtego wojska i powiadał że Pan Hetman jeszcze pod Roctawiem zostawa gdzie moskale całe wody niemieli – Rzekę Ostrz przejechaliśmy. –
11 Zostawaliśmy na miejscu. –
12 Wyszliśmy i nocowaliśmy w Durowszczyźnie a wojsko insze w we Roctawiczach

wsi Rostawskiej, a insze, po wsiach inszych było — Uszliśmy tego dnia mil sześć dużych srodze złą drogą przez puszczę i zasieki mil cztery gurami przeprawami o ledwo przebytemi, przez Rzekę Ostrz dwa kroć przechodziliśmy, w innych miejscach lód był słaby i nie bez szkody przeszły niektóre wozy; JPan Hetman jeszcze się bawi pod Rostawiem kommonikiem wystawszy niektóre wozy i ciężary i piechotę; przysłał pana Kozubskiego porucznika i Koszańskiego do pana pisarza polnego, odprawieni zaraz. —

13 Dostawać tu przynajmniej można było siana i owsa i tu zostawaliśmy ten dzień — Posyłał JPan pisarz polny do JPana Hetmana polnego ratione traktu iścia wojska, powrócili z południa delegaci pan Połubiński porucznik i pan Sędzia wojskowy — JPan Stolnik Wielki Litewski szedł późno z pułkiem swojm żeby za mil kilkanaście w moskwie opatrzył miejsce zdolne do wytchnienia wojsku, szła i straż przednia a Podkomorzego Mozyrskiego Chorągwie na odwodzie zostawały.

14 Przededniem z tego noclegu posyłał JPan Regimentarz z trębaczem pana Wojnę żeby mógł wyrozumieć Wojewodę Rostawskiego jeśliby się niechciał poddać, ale JPan Hetman polny będąc jeszcze w Rostawiu, nie tylko że niepozwolił panu Wojnie tego lecz jeszcze obełgał go słowy uszczypliwemi, zaczem ruszyliśmy się zaraz na nocleg do Nowosiołek o milę od granic Rastawskich — Po odjechaniu pana Wojny prędko odszedł Jegomość pan Hetman z Rostawia z Kommunikiem gdzie stał więcej niżeli tydzień; odjęto wody, spalono bramę i flank cały. Po odejściu JPana Hetmana z wojskiem, zaraz moskale potężną wycieczkę uczynili i gdyśmy jechali o milę od Rostawia, słyszeliśmy bardzo gęste strzelania; posyłał pan Regimentarz, który powróciwszy doniósł, że moskale uczynili wycieczkę z fortecy i hałasowali naszemi i ubito naszych kilku, moskwy też niewiele coś ubito i że porzucił jeszcze hałasujących. —

15 Nocleg w Stepowie: już moskiewskim państwie mil cztery, per partem polem i puszczą — Od noclegu przeszłego wczorajszego we trzy wiorstwach zaczyna się granica moskiewska rzeczką Woronicą pod wioską Horochowską; tuśmy całe pustki ~~zostali~~ zastali, znaleziono jednakowo po trochę zboża w taborach — po lasach chłopi byli — palili nasz miejscami — otrąbiono żeby niepalono i niescinano chłopów i białych głów — pisałem do pana Obożnego Wielkiego Litewskiego —

16 Nocleg w Łubowie mil siedm, po większej części lasami nietak jednak jako w przód; jechaliśmy przez Dąbrowę Radziczepra nazwaną, gdzie przy drodze jest kurhan niebardzo wysoki powiadali że tam leży Wołk, wielki bohatyr — Bardzo się konie tego dnia potrudziły złą drogą, bo tym szlakiem w przód szedł JPan Hetman Polny — w tym Łubowie znaleziono dostatek różnego zboża — jadąc tu pominęliśmy w lesie dwa ciała ubitych moskałów — tu dla koni było obroku dostatek, ale siana niebyło —

17. Nocleg we dworze Solinia bojaryna Iwana Michajłowicza Totoczonowa mil trzy. Oddano mnie respons tutaj od JP Ciechanowieckiego obożnego Wielkiego Litewskiego — Przyszła wiadomość że JPan Hetman Polny obrócił się z wojskiem na Brańsk ku Siewsku w lewą obróciwszy się rękę, a dla nas JPan Stolnik Litewski w prawo ku Poczepowi obrał miejsce dla wytchnienia.

18. Nocleg w Stypkowie, mil sześć pozorą jechaliśmy i przez noc szliśmy blizko Desny rzeki a drugiej Desnę rzekę jechali nieprzejeżdżali jednak onej - JPan Hetman Polny pod Brańsk się udał a myśmy tu nocowali od Brańska mil ośm i od Poczapowa ośm - zastaliśmy tu dwóch więźniów bojar chudych (: a to jest Stypków Alexieja i Czarki Bezobrazow:) ci twierdzili że wojsko moskiewskie zkupiło się około Szeremeta pod Siewskiem - Tuśmy dostali zboż, siana i do jedzenia lecz po części już były wybrane przez pana Hetmana polnego. -

19 Nocleg w Nowosiołkach dobrych dwie mile, jam stał w dworku Bojaryna Olexieja Tołbyzowa - sam on był na wojnie a żona w Brańsku stąd o mil sześć; tu kraj żyzny we wszystko, zboż dostatek w jamach, sian osobliwie srogą moc wszędzie - Tu przystał wiadomość JPan Hetman Polny że moskwy czterysta jazdy, a sto dwadzieścia piechoty wypadłej z Brańska, znieśli nasi do szczętu, pięć chorągwi im odebrali i kapitana Ryzanina z kilkunastu bojarami żywcem wzięto; przysłał i konfessatę pan Hetman polny do JP pisarza polnego; a sam dziś miał obozować w Swirsku w Monastyrze - palono tu wszędzie - naleziono w piwnicy troje dzieci od matki porzuconych które kazałem pobrać i były w mej gospodzie zawsze. -

20 Poszedł o potudniu pan Obuchowicz półkownik aż pod Trubeck w dziesięć chorągwi, mil tam aż czternaście z tąd, a to żeby zajął miejsce dla wytchnienia wojsku co kolwiek i żeby przesłał listy do Króla JGo Mości do którego i ja pisałem oraz do JPana Kanclerza Wielkiego Xięstwa Litewskiego - Przyprowadzono języka który doniosł że tak właśnie pobitu moskwy pod Brańskiem jak wczora donoszono. -

21. W tejże wsi Nowosiołkach zostawaliśmy przez dzień, wozy wojskowe wychodziły w przody - Przyprowadzono języka z którego zę i konfessata - JPan Hetman Polny stał w ~~monasterze~~ Swirskim białogłowskim monasterze gdzie przez dzień zostawał.

22 Nocleg w Kraśnym mil sześć; mieliśmy byli stać w Czortowiczach ale zbładzili - dobra to są bogate należące Czernicom do monasteru, jechaliśmy z tąd mil dwie polem naostatek lasami i dąbrowami; jam tu niezostał swoich którzy dla kwatery jechali - przyprowadzono brańca szlachcica Mścisławskiego Łozowskiego - jadąc tu z Nowosiołek do Kraśnego jechaliśmy przez Baratyn majętność Kniazia Buratyńskiego, był i dwór jego.

23. Nocowaliśmy we wsi Jurowo z wielkim utrudzeniem wojska, i mnie konia gniadego że iść niemógł porzucono w lesie, piechota też pozostała - Pan Obuchowicz w dziesięć chorągwi wysłany w przód na podjazd czynił experiment do miasta Trubecka z tąd o trzy mile ale non successit bo języka żadnego w mieście niewzięto, jazdy moskiewskiej było często ale ci zaraz do strzelców pod Kobylinem będących uciekali; podstrzelono trochę w tej okazji po krzyżach pana Kmielnickiego Rotmistrza wołoskiego, i kilku tatar i wołochów podstrzelono; na zabiegach pacholików więcej niż trzydziestu moskiewscy chłopi złapali; pan Obuchowicz z temi ludźmi powrócił do nas po południu - Od Huty

rzeki zaczyna się granica Trubecka z Brańczyzną.
24 Zostawaliśmy na miejscu, posłano na podjazd pana Jarmotowicza ku Siewskowi z kilku chorągwi bodaj 5, któremum i listy polecił do Króla Jego Mości a pana Chrząstowskiego ku Nowogrodkowi Siewierskiemu z listami także do Króla Jego Mości /: bo pan Obuchowicz listów przez niego posłanych nieoddał :/ – Przyszła wiadomość od pana Jarmotowicza że dostał Katauza /:sic:/ o dwie mile stąd przy Desnie, ale tam chłopi bardzo się bronili, podstrzelili pana Drobyszewskiego z pod chorągwi pana Strażnika i pacholika jednego, a za mil cztery z tamtąd byli budnicy w lesie, do których się udał z tym podjazdem – Pan Grabicki pogorzał w Szałasie – Przyszła wiadomość pewna że Bychow się zdał dnia 7 Januarij –
25 Zostawaliśmy na miejscu przyprowadzono różne języki prostych ludzi, donosił jednak jeden że o Króla Jego Mości słychać pod Korupowem i że do Poczapowa były universały Jego Królewskiej Mości iżby Kozacy moskwy między sobą niecierpieli i żeby żywność dla wojska gotowali; po południu prędko przyjechał Ordynica i Newski Tatarzyn, Hurmacz od pana Wojniłowicza z Rabczyszcza który od Króla Jego Mości jest przysłany w ośmdziesiąt koni do wojsk Litewskich z oznajmieniem że Król Jego Mość zbliża się już ku Siewskowi – Temi czasy bardzo siła pacholików nabrali chłopi za Trubeckiem i do fortecy zaprowadzili – Powrócił też podjazd w wieczór który chodził w ośmdziesiąt koni pod Trubeck, widzieli kilka kornetów moskwy ale nieściersawszy się z imi powrócili –
26 Nocleg w Ostrołuce mil dwie i pół małych, zowią tę Ostrołukę i Nowosiołkami i Strzelcami; nimeśmy wyjechali z Jurowa przyjechał od Króla Jego Mości pan Wojniłowicz, już tydzień jak odjechał od niego pod Korupowem, dziś jest tydzień jak miał Korupowa dobywać a z tamtąd prosto pod Siewsko /: gdzie i wojskom Litewskim maszerować kazał :/ pospieszy. Pisałem do pana Kanclerza Litewskiego przez mającego się jutro wyprawić od Pana pisarza Polnego posłańca do Króla Jego Mości – Pan Chrząstowski powrócił z podjazdem z pod Puhara z małym skutkiem bo listów do Króla Jego Mości nieprzesłał, przyprowadził jednak dwu języków prostych ludzi – Kraj tu wesoły koło Trubecka w żyzności gruntów i w wielkim dostatku, budynki chłopów na zachwat piękne, ale to ogień wszystko w perzynę obrócił –
27. Rano na noclegu oznajmił pan Jarmotowicz X że listy do Króla Jego Mości posłał przy panu Ihnatowiczu który jest wysłany od Pana Hetmana polnego we sto koni do Króla Jego Mości ku Korupowu – nocleg w Budzie borem Czterymilepodłą wsią gdzieśmy stali przeszliśmy rzekę po słabym bardzo lodzie która dosyć jest spora –
28 Nocleg w Łoknie wsi Siewskiej o mil trzy dobrych, zastaliśmy różnych języków i kolessat wystrzelali z których to constabat że Romadanowski i Piotr Wasilewicz Szeremet ma wielkie wojsko ku Putywlu – Kozak przybyły z podjazdu od Kałuby przyprowadził z sobą języka, który twierdził że Kniaź Jaków Kudeniechowicz we czterdzieści tysięcy idzie od Wiazmy i wzora-

lub dziś miał stanąć w Karaczewie mil z tąd dwanaście w boku ku Katedrze — Do Ostrożka kędy się chłopstwo zebrało ochotnik chodził ale non successit i zabito podchorążego i dwóch sałdatów podstrzelono. Wyprawiono na podjazd ku Karacie pana Chorążego chorągwi pana Wojewody Nowogrodzkiego w kilkadziesiąt koni.

29 Nocleg we wsi Łukowa zwanej o mil cztery; kraj piękny i żyzny dostatek wszystkiego, budynki piękne, ludzi nigdzie niezastaliśmy we wsiach — Wpan Hetman stał o dwie mile we wsi do której w przód przysiedłszy odesłał list do Pana Wojnitowicza przez niegoż przysłany w jednem Jasyrkule do Wpana Hetmana Wielkiego Xięstwa Litewskiego należący; pisał też do pana pisarza polnego że ma wiadomość o Kniaziu Janowu Kudrekowicza i posłał podjazd — X. Lewe skrzydło wycięło tabor mały nieprzyjaciela niebez znacznej szkody swojej.

30 Wojsko prawego skrzydła pan pisarz polny wyprowadził wszystkie i szykował dla informacij jak ma być pokazane przed Królem JM Mościa. Pan Wojnitowicz był u Wpana Hetmana polnego i odprawował swoją legacią, byłem i ja tamże — Już pózno przybyli panowie posłowie pan Połubiński i pan Nowacki których wojsko posłało z Michnowicz do Króla JM Mości — W nocy o dziesiątej powrócił towarzysz pana Jarmołowicza z responsem od Króla JM Mości do pana Pisarza polnego którym każe z całym wojskiem stawać o kilka mil od Siewska ku Głuchowi, a do mnie oddał list od Wpana Kanclerza Litewskiego prosząc żebym tam przyjechał do Króla JM Mości i oznał na wiadomość od Cara.

31. Zostawaliśmy na miejscu, Wpan Wojewoda Smoleński, Hetman polny Litewski z drugiemi niektóremi półkownikami był u Wpana Pisarza a potem był u mnie Wpan Wojewoda z drugiemi ichmościami w gospodzie — gdy odjeżdżał zwadził się pan Podberski z panem Obuchowiczem ale nic się niestało — Przyszła wiadomość że Królowi JM Mości Korob się zdał, a do Głuchowa szturmowano ale non successit miano znowu szturmować aż się uda albo odbiorą mocą.

Februarius — 301 —

1 W tejże staliśmy wsi — Wpan Wojewoda Smoleński przysłał konfessatę jednego moskala Lwowa, pod Siewskiem wziętego które są osobne — Pisałem do Wpana Kanclerza i do pana Referendarza Litewskich przez posłanych od pana pisarza z listami do Króla JM Mości. potem znowu pisałem do pana Referendarza przez Kozaków od pana Wojnitowicza do dworu posłanych —

2 Tużmy zostawali — Przyszedł ordynans od JM Królewskiej Mości do pana Hetmana Polnego i pisarza polnego Litewskich żeby posyłali co prędzej dragonią konną, że pierwszy szturm non successit tedy item jutro mają szturmować i posłano z tąd pana Kalsztejna. — Powrócili moi którzy dla kwatery jeździli z wiadomością że lubo tam wszędzie wypalono jednak pan stanowniczy dostał o dwie mile — Wpan Hetman ruszył się i stanął z wojskiem w mili od Siewska a insze półki o pół mili —

3. Piatem rano do pana Referendarza przez ~~pisarza~~ posłańca pana pisarza polnego do Głuchowa – Straż wysłana utapiła chłopa ale nie nie odpowiadał – Oddano mnie listy od pana Wojewody Wileńskiego, od Pana Referendarza Litewskiego i od pana Jordana z Bychowa de datta 14 Januarii, oddano też i od pan Hetmana polnego, oznajmuje że jutro rano wyjeżdża do Króla JEgo Mości i perswaduje żebym jechał do Głuchowa.

4 Wyjechawszy rano z stanowiska przeszłego stanęliśmy w Pawłowiczach mil dwie – Powróciwszy podjazd przyniósł wiadomości że zaskoczyli białogłowę i powzięli od niej tą pewność że Kniaź Kuderenowicz zbliża się do Korczewa i widzieli ognie wielkie jakby obozowe w wielu miejscach o podal. – Wieczór oddano list od pana Wojewody Smoleńskiego stojącego obozem od nas w półtorej mili ku Siewskowi, oznajmuje że sam dla powziętej o nieprzyjacielu wiadomości nieodjedzie do Króla a mnie naklania izbym jechał do JEgo Królewskiej Mości promovendo res Wielkiego Xięstwa Litewskiego –

5 W Pawłowiczach – Pan pisarz polny był u JPana Hetmana Polnego za milę w Czamlizie – Oddano mnie list od pana Referendarza Litewskiego de datta 3 praesentis o milę od Głuchowa – Ku wieczorowi posłano trzy chorągwie z panem Gujskim na podjazd ku Karaczewu dla pewniejszej wiadomości o Kniaziu Czerkaskim z wojski moskiewskiemi idącego – Przysłał też mi pan Referendarz list od pana Emanuela Brzostowskiego w dacie 5 Januarii z Różanej

6 Tamże – W nocy przyprowadzono chłopa na szylwachu utapionego – udano też jakoby w Budach czyli Łokocie miało być wojsko jakieś i było trochę trwogi, bo o Kniaziu Czerkawskim zawsze języcowie twierdzili że się miał przebierać ku Putywolowi – listy Pan pisarz polny posłał pod Głuchów do dworu –

7 Pan pisarz polny rano jechał do Króla JEgo Mości do Głuchowa – Przyszedł z rania podjazd ongi wyprawiony z wojskiem, przyprowadzili języka draguna Carskiego, za konfessatą JEgo a to osobliwie że Kniaź Czerkaski z Jurjem Alexiejewiczem i z Benedyktem Zmijowem w pięćdziesiąt pięć tysięcy w poniedziałek przeszły stanął w Karaczewie o mil stąd ośmnaście – ale to był fałsz – JPan Hetman polny nieodjeżdżał od wojska.

8 Przededniem o trzeciej z północy oddano mnie list od JPana pisarza polnego z drogi i od pana Referendarza który oznajmuje że już jadą panowie Kommissarze JPan Kanclerz Wielki Litewski, JPan Marszałek Nadworny, i on sam do ujęcia wojska Litewskiego – szturm wczoraj w dzień miał być – listy de datta 6 Februarii – Pan Pisarz Polny powrócił do Pawłowicz z drogi, JPan Wojewoda przysłał wczora konfessatę języków od podjazdu swego przyprowadzonych, różne daleko od tutejszych które są tutaj – Przyszła wiadomość od Pana Referendarza Litewskiego już z pokorma że jadą Kommisarze do ujęcia wojska, i w przód mają być u JPana Wojewody Smoleńskiego a potem u tego wojska w poniedziałek – Do Głuchowa dziś był szturm i non successit –

9 JPan Kanclerz Litewski, pan Marszałek Nadworny Koronny i pan Referendarz przyjechali o południu do JPana Hetmana polnego, potykano ich solennie

konno piechoto i z dział bito — dziś jest ten dzień którego wojsku służba wychodziła — ~~pam~~

~~11~~ Już po zmroku powrócił podjazd wysłany ongi we sto koni, ten uwiadomił że pan Węgławski powraca i widział się z nim z którym idzie goniec Carski, przyprowadzili i języka którego są konfessata —

10. Rano jeździłem do obozu Jpana Hetmana polnego za milę gdziem mszy świętej słuchał u Pana Referendarza Litewskiego, potem byłem u Jpana Kanclerza Litewskiego, przywitałem i pana Marszałka Nadwornego Koronnego. Już po jedynastej w osobliwej izbie in praesentia starszyzny i deputatów z pod każdej chorągwi lewego skrzydła uczynił propozycią Jpan Kanclerz od Króla JEgo Mości której kontenta są osobne, po skończeniu której powrócił do stancij a tam się odprawowała sessija, jutro obiecawszy dać po jedynastej respons; tego dnia po tej sessij Jpan Kanclerz bankietował panów kollegów i wojskowych u siebie, jam aż proszony na ten bal jednak dla wielu utrudnień niebywszy na onym powróciłem do Pawłowicz, przyjechał tam pan Węgławski goniec JEgo Królewskiej Mości powracając od Cara, ten inter alia detulit: że Car na zwłokę wszystko czyni i kommissarze moskiewscy jeszcze w stolicy zostaią, a ci są; Odajewski, Prozorowski, Naszczokin /: który teraz został dumnym bojarzynem :/ Almaz i Podczaszyj; że Kniaź Czerkaski we dwadzieścia tysięcy był w Białowie, a więcej wojska zbierano, knutami przymuszając do służby; Łabanów we dwa tysiące był, i Kniaź Czerkaski miał się tu ruszyć do tego Białowa stąd mil 26., ostatek ludzi mieli dobierać i z Dołhorukim wyjść — Przyjechał oraz i goniec Carski Kiryło Puszkin który był i przed tym u Króla JEgo Mości —

11. Panowie Kommissarze z wojskiem lewego skrzydła traktowali, a wojsko Koronne zbliżało się ku Siewskowi — Naleziono niespodziewanie dół z owsem.

12. Jpanowie Kommissarze tu do Pawłowicz przyjechali dla ujęcia wojska prawego skrzydła i zaraz Jpan Kanclerz uczynił propozycią i wzięli do jutra do namowy wojskowi; potykał pan pisarz polny w kilka set koni panów kommissarzów, potem już późno byli u pana pisarza polnego wszyscy gdziem i ja był — Od Króla JEgo Mości przyszła wiadomość że o dwie mile od Siewska stanął. —

13 Przez Deputatów wojsko namawiało deklaracyą, i panowie kommissarze znosili się z starszyzną i inszemi wojskowemi. —

14 Deklaracią dawali panom Kommissarzom panowie wojskowi z rania, potem ci namawiali się z sobą i konferowali z wojskowemi deputatami, niezakonkludowano jednak tego i do jutra zazsuspendowano — Przyszła wiadomość od pana Hetmana polnego że był podjazd moskiewski od Karaczewa o mil sześć z tąd, i pokatasowali pacholików naszych; język też powiadał o Dołhorukim że idzie w dziesięć tysięcy wojska. Posyłałem do Jpana Hetmana polnego o kwaterę i odpisał obiecując oną.

15 Skończono i ujęto wojsko prawego skrzydła wedle osobliwych punktów — Niespodziewanie był u mnie pan Kanclerz Litewski, pan Marszałek Nadworny Koronny i pan Referendarz, którzy u mnie zjadłszy odeszli do okreslenia pismem z wojskiem udziałanych postanowień i już na zmroku Jpanowie kommissarze i starszyzna prawego skrzydła do Jpana Hetmana polnego jechali a z tamtąd na noc panowie kommissarze odjechali do wsi s tąd o milę położonej gdzie pułk Jpana Kanclerza miał konsystencją, a starszyzna powróciła retro.

16. Rano jechałem do Jpana Kanclerza Litewskiego, tam gdy przyjechałem znalazłem prze-

gładającego swoje chorągwie a z tamtąd udaliśmy się do Króla Jego Mości.
mimo Siewska o trzy mile, gdzie powitałam Króla Jego Mości; dobrze już po po-
łudniu przyjechali Panowie Hetman i pisarz polni Litewscy z niektórą starszy-
zną, było i towarzystwa niemało — Witali Króla Jego Mości gdzie mało się zaba-
wiwszy powrócili wszyscy do stanowisk i jam przyjechał do tej wsi Czetlic
gdzie Pan Hetman polny stoi — Do Króla Jego Mości przyszła wiadomość że
wyciął jeden Ostrożek chłopów i strzelców moskwy ale nie bez znacznej
szkody swojej — Goniec Kiryło pojechał był do Króla Jego Mości ale go dziś nie-
dopuszczono do jutra audjencją odłożywszy.

17 Tego dnia od rana aż do południa pan Hetman polny i pan pisarz pod Sie-
wskiem na równinie: szykowano we trzy linie i rezerwy przy tym postawiono-
szyk ten na dobre ćwierć ~~mile~~ rozciągnął się, piękne i gromadne zaprawdę
było wojsko a szwadronami szykowano po wtórej z południa przyjechał
Król Jego Mość ze stacij swojej we wsi Juszynice o mile od Siewska
mianej w pozornej gromadzie bo z Panem Hetmanem wielkim Koron-
nym i Panem Wojewodą Ruskim oraz z dziesięciu chorągwiami konnemi —
Objeżdżał Król Jego Mość szyk przez wszystkie linie aż do pozna bawiąc a gdy
miał już odjeżdżać dano ognia pierwej z dział polnych a potem regimenty wszy-
stkie dały potężnie ognia; już to w wieczór Król Jego Mość do siebie a wojska do
kwater powracali — Podpadał ochotnik pod Siewsk blizko, bito z dział z rzadka
jednak i inszej strzelby do naszych bez żadnej jednak szkody, powróciliśmy i my
z Panem Hetmanem polnym do kwatery u którego jadłem wieczerzą.

18. Rano jechałem do Pana Kanclerza Wielkiego Xięstwa Litewskiego z Panem He-
tmanem polnym gdzie się zjechali wszyscy panowie pułkownicy, tam pan Kanclerz
miał konferencją z Panem Hetmanem polnym, myśmy tymczasem zjedli raptem
u Pana Referendarza Litewskiego, potem z panem Kanclerzym jechaliśmy do Króla
Jego Mości, tam gdy się zebrali panowie senatorowie, xiądz Biskup Łucki Kan-
clerz, panowie Wojewodowie, Krakowski, Sieradzki, Ruski, Bracławski, Poło-
cki; panowie Sondecki, Sanocki i Halicki Kasztelanowie; pano-
wie Kanclerz Litewski i Marszałek Nadworny Koronny gdzie in paesentia
wszystkich najpierwej Kiryło Pankretowicz Puszkin goniec Carski swoją odbywał legacyą
który tylko hramotę oddał, którego nic niebawiąc odprawiono; potem zaczęło się
senatus consultum generale podczas którego wszystkim ustąpić kazano, jam
tylko zostawał jako kommissarz z panem Referendarzem Litewskim; tu Xiądz Kan-
clerz początł czynić ~~ol~~ propozycią a po nim Pan Kanclerz Litewski i ratione
Litewskiego wojska największa rzecz była, i jakoby dalszą wojnę w ziemi nieprzyja-
cielskiej popierać ponieważ ~~rot~~ ~~Sgolr~~ rezolucia następuje; nim przyszło do sentencij
propozyciów czytano dwie hramoty Carskie, jedną przez pana Węcławskiego,
drugą przez Kiryłę podane, co conclusum że się niewyraża, insze atoli punkta do
jutra odłożono; tandem wezwano wszystkich samych pułkowników obojga naro-
dów, którym także xiądz Kanclerz uczynił propozycią i dawali z kolej wszyscy
swoje zdania, interim xiądz Kanclerz wychodził do drugiej na przeciwko izby do
tatarów przysłanych Murzów od sułtanów ratione znoszenia się z jmi w tej propozy-
cij, i po mowach rycerskich uczynił relacią powróciwszy nazad chęci tatarskich którzy ofia-

rowali się walczyć, jednak teraz im niebardzo chciało się iść na nieprzyjaciela z wojski naszemi, nakoniec cóż sami Murzowie przyszli do Króla JEgo Mości i rozmawiali i już na zmroku odstąpiliśmy od Króla JEgo Mości a zaszedłszy z Panem Hetmanem polnym do pana Kanclerza Litewskiego, tam jedliśmy - odkąd pan Hetman został na noc we wsi gdzie tatarowie stali a jam z panem Konopackim do kwatery zajechał. Tegoż dnia przysiągł na Województwo Smoleńskie Pan Hetman polny i zasiadł w senacie; relacią pana Wężławskiego odłożono do jutra -

19 Consilium kończyło się u JEgo Królewskiej Mości z panami Hetmanami i wojskową starszyzną circa consistentiam i wyprawy wojska na nieprzyjaciela. Pan Hetman polny powrócił tu późno bardzo, jam przez dziś zostawał na miejscu. Pan Wężławski czynił relacią poselstwa swojego.

20 Byłem u Króla JEgo Mości z panem Hetmanem polnym i miałem audiencyą - Czytano expedycią pana Wężławskiego daną od Cara jako posłannikowi dając mu moc traktować z strony miejsca i czasu kommissyi, dano oraz i hramotę dla kommissarzów moskiewskich osobną - Wczoraj ku wieczorowi wyexpediowano gońca Carskiego -

21 Ponieważ za następującą rewolucyą ustępuje pora wojenna, tedy ex consilio udał się Król JEgo Mości trochę w zad ku Nowogrodowi Siewierskiemu umyśliwszy wojsko rozłożyć do pory wojennej; Koronne przy granicy od Ukrajny, Litewskie od granicy Litewskiej koło Starodubia; tam się tedy wojska obróciły zażywając ile być może pory wojennej; a w ziemię moskiewską z Koronnego, z panem Budzińskim Stolnikiem Sendomirskim chorągwi kozackich dwadzieścia; z Litewskiego z Panem Połubińskim Pisarzem polnym Litewskim chorągwi dwadzieścia, przydano też i rajtarii z dragonią i części ochotnika, Sołtan też poszedł w kompanii z przebraną ordą, przydano i kozaków konnych co lepszych niemało a pan Rudomina Starosta Starodubowski jutro przyjdzie pod Starodub z części wojska tentando deditionem - Pan Pisarz polny Koronny poszedł w Ukrajnę - Tegoż dnia pan Wężławski wyjechał posłannikiem do Cara z gońcem moskiewskim razem; ja zaś z Panem Hetmanem polnym z stanowiska swego wsi nazwanej Czemlisy wyszedłszy rano uszliśmy mil cztery dobrych i obozowano we wsi Czerniecka Słoboda zwaną już to w Ukrajnie byliśmy za mili półtorej z tąd minęli granicę kopcami osypaną - Prawe skrzydło w przodzie o pół mili stało w boru i tu popalono bardzo.

22. Rano wyszedłszy szliśmy wszystko lasami, borami, dąbrowami gdzie bardzo siła barci i poszczół, uszliśmy mil cztery dobrych i stanęliśmy zawczasu we wsi nazwanej Znobin - Pan Radomina w szesnaście chorągwi poszedł ku Starodubiowi; tuż nieopodal stało wojsko prawego skrzydła.

23 Rano wyszedłszy szliśmy po większej części borem i stanęliśmy we wsi nazwanej Hryniaczyn mil cztery wielkich, nieopodal od miasteczka kamienia, przeprawiliśmy się przez rzekę Desnę ale bardzo niebezpiecznie i niebez szkody w wozach i koniach były i insze jeszcze przeprawki.

24 Staliśmy w tejże wsi mil sześć od Starodubia, mil cztery od Pohara, a mil sześć od Nowogródka Siewierskiego; Wczoraj o ósmej w nocy szedł pan Stolnik Wielkiego Xięstwa Litewskiego na podjazd pod Pohar tentando deditionem, miał

iść i pan Hetman polny dziś rano ale zaszły listy i pewne ordynanse od Króla JMci Mości który był o po zad jeszcze za Desną, dla tego zatrzymał się na dalszy ordynans Jego Królewskiej Mości – Przyszła wiadomość z pod Pohara od pana Stolnika Litewskiego że wpadli byli nasi kozacy na przedmieście ale bronili się ~~kozacy~~ i ośmiu towarzyszów podstrzelono a gdy szła orda z Jasupem mimo wypuszczono się było ze trzy tysiące piechoty i nieco jazdy zcierali się z naszemi, mówili im żeby się zdali, oni zaś odpowiedzieli; niech w przód zda się Starodub, i niech nauczą pana Piasecyńskiego pana swego i tak za milę odstąpił pan Stolnik od Pohara in festis rebus.

25. Rano przyszła wiadomość od pana Starosty Starodubowskiego że mocno opatrzony Starodub maiąc na dziesięć tysięcy osady niechcieli byli admittere rozhoworu; tandem przypuścili – Czytano im Uniwersał Jego Królewskiej Mości i pana Hetmana na co odpowiedzieli; "dosyć bałamutni Królewskiej." nic i tam tedy niesprawiono; o południu szła orda od Brańska, i prowadzili srogą rzecz jassyru – Był i tu hałas z dragonią, bo uciekali od tatarów ale musiano im wydawać, uciekł był i do mojej kwatery kozaczek i musiano go wydać, ucieknęło jednak nieco chłopców; okupiono babę jedną, ~~ale~~ ale młodych by najdrożej niechcieli sprzedawać; srodzéśmy boleli widząc że tak dużo dusz Chrześciańskich idzie w ręce pogańskie; a sam Pan Hetman musiał jeździć i odszukiwać tych więźniów którzy byli uszli do naszych – Już ku wieczorowi przybiegł pan Terebesz od Króla Jego Mości żeby JPan Hetman i nocą i dniem z całym wojskiem pospieszał do Króla Jego Mości bo pan Pisarz polny Koronny dał znać iż Romadanowski z Bruchowieckim idzie we cztérdzieści tysięcy na Króla Jego Mości zaczem Król Jego Mość obrócił się z wojskiem Koronnym ku Nowogrodowi; a że było już późno nieruszył się Pan Hetman ale ordynował iść komonnikiem z tej strony Desny ku Nowogrodkowi i upatrzywszy sposobne miejsce, wojsko przeprawić do Króla Jego Mości pod Nowogródek, a wozy wszystkie zostawić gdzie na miejscu sposobnym; posłano po pana Starostę Starodubowskiego i po wojsko pod Pohary –

26. Do dnia przed drugą wyprzedłszy kommonikiem błądziliśmy, jednak przyszliśmy zawczasu do wsi Laskonogi gdzie od Króla Jego Mości przyszedł ordynans żeby wojsko szło do Niego pod Nowogródek Siewierski, a pan Wojewoda Ruski miał się ruszyć późno kommonikiem ku Woroniczowi – Sam Król Jego Mość został o 3 mile od nas dzisiaj –

27. Rano przeprawiliśmy się ze wszystkiem wojskiem Litewskim za Desnę rzekę, wozy zaś wszystkie z częścią piechoty i ze 4 działami zostały za milę od Laskonogy w zadzie.. i szliśmy do Króla Jego Mości, pominąwszy Nowogródek zjechaliśmy się z Królem Jego Mością, który że i sam szedł za Desnę i stanął obozem we wsi Chominie pół mili od Nowogródka nad rzeką, kazał też wojsko Litewskie przeprawiać za Desnę i tak zaraz pan Hetman ordynował wojsko które jeszcze o po zad było; a gdyśmy szukali przeprawy zastaliśmy w łozach więcej dwóch set kozaków nad rzeką między któremi i moskwy nieco było; skoro się nasi pokazali szukając przeprawy, zaraz oni poczęli strzelać z ~~~~ ruśnic, zaczem posłano na dragonią i na ochotnika krzyknięto i kilka chorągwi Kozackich ordynowano; gdy wpadli w chrósty poczęli się strzelać z naszemi i spędzono ich zaraz

ka zamkowi /: bo na ćwierć mili wyszli byli rozumiejąc że to tylko tatarowie przypadli i tak lekce ich sobie ważyli :/ ubito ich kilkadziesiąt i kilkunastu żywcem wzięto; nam jednego czeladnika pana Wojnilowicza ustrzelono który wraz umarł — Postawiwszy języka do Króla Jego Mości Pan Hetman z wojskiem przeprawił się za Desnę i stanął pod Nowogrodkiem w Monastyrze Czerniecskim gdzie cerkiew murowana piękna i klasztor nowo zbudowany przez Baranowicza Władyka Czernichowskiego. Był tu Pan Kanclerz Wielki Litewski i jadł u Pana Hetmana z onym od Króla powróciwszy — Król Jego Mość odjechał do stanowiska do Chomina — W tej okazii zdarzyło się synowi memu starszemu który był przy Panu Hetmanie, od niego odjechać i zabić kozaka — Król Jego Mość z tego Chomina zaraz wyprawił pana Wojewodę Ruskiego /: bo niewyszedł wczoraj :/ w kilka tysięcy ku Woroniczu za mil cztery z tąd gdzie o Romanadowskiego bytności oznajmowano żeby go jeśliby się otaborzył, osadzić — Tegoż dnia Sułtan przez Kanclerza swego żegnał Króla Jego Mości i miał z Ordą odchodzić chcąc tylo zostawić 4000. onej przy Królu, a jednak przecie jeszcze nieodszedł; Bohana Hetmana nakaźnego kozackiego wzięto pod wartę za zdradę — Na koniec tu trudności — Około Nowogródka poczęli palić kozacy przed mieściem rozumiejąc że ich będziem attakować; dosyć to obronne miasto, bo na wale sztakiet dębowy we dwie sciany; Wojewoda moskiewski Artyszczów, który miał z sobą 400. moskwy i ze wsiów pospędzanego chłopstwa i kozactwa srogą moc, a każden z rusznicą —

28. Jechaliśmy rano do Króla Jego Mości gdzie po mszy świętej było consultum krótkie — Pan pisarz polny Koronny powrócił z podjazdu od Woronicza z kąd nic pewnego nieprzyniósł, oprócz że pod Woroniczami stoj we 20 tysięcy kozaków moskiewskich; przyjechał też i pan Wojewoda Ruski oznajmując że wczora wyszedłszy bardzo błądził przez tego Katauza, dzisiaj zaś niemógł wojska przeprawić dla słabości loda na Deśnie na której towarzysz z dwojgą czeladzi utonął — zaczem powraca nazad wyprawiwszy podjazd pod wojsko moskiewskie; przyprowadził potem tatarzyn kozaka starego chorążego, który zaraz stanął przed Królem Jego Mością i powiedział że pod Sośnicą przyszło 5 albo 6. tysięcy kozaków i szturmują ale się trzymają na imie Króla Jego Mości; okupując którego, i nagradzając Tatarzyna pracę Król Jego Mość dał mu ₰ 80 i zaraz dla dania odsieczy Sośnicy ordynowano pana pisarza polnego we 20 chorągwi z koronnych i rajtarją Jego Królewskiej Mości a 10 chorągwi z panem Ignatowiczem Stolnikiem Kowieńskim z Litewskiego wojska, który tegoż wieczora wyszli, miała tamże iść i Orda bo im po drodze w drogę a myśmy z panem Hetmanem powrócili do Manastera — Kozacy zaporoscy z armatą stanęli pod Nowogródkiem z drugiej strony miasta — Pacholik z pod chorągwi xiędza Biskupa Wileńskiego przedał się do Nowogródka z koniem pocztowym — Trudno tu było o wszystko bo wojsko wybrało, a myśmy się lekko bardzo wybrali —

29 Podjazd od pana Wojewody Ruskiego wczoraj wyprawiony przyprowadził języka pod wojskiem Romanadowskiego wziętego — Przyszedł był ordynans żeby po żywność posyłano, potem zaraz drugi żeby byli gotowi iść do marszu, i znowu trzeci żeby posyłali po żywność i tak posłaliśmy i dla wozów i dla siana, a ordynans taki stanął żeby wojsko przededniem ruszyło, ku wieczorowi prze-

prawiwszy się za Desnę, zostaliśmy tedy i ten dzień tu na Monastyrze — o nieszporze w Nowogródku hałas uczynili kozacy, wyjechał był JPan Hetman z niektóremi, ale nic niebyło.

Martius. 309.

1 Rano kilka ordynansów przychodziło z powodu różnych wiadomości o nieprzyjacielu, tandem ruszyło się wojsko do Króla JMości o 10ej, który sam jeździł rekognoskując przeprawę przez Desnę i jeżeli jest miejsce sposobne dać pole nieprzyjacielowi, ale że niebyło można wrócił się z wojskiem koronnym które uszykował niedaleko Desny w polu i wszystkie wojsko było przy Nim — Szykowali wojsko Koronne panowie Wojewodowie Ruski i Krakowski a Litewskie pan Hetman polny; już o trzeciej z południa pokazał się Brzuchowiecki w kilka tysięcy w Łukach i z działkami, ordynowano tedy ludzi Koronnych którzy w krótkim czasie tych hultajów spędzili, że poszli na gwałt uciekać, nacięto jednak z kilkadziesiąt i odebrano działek małych 3. chorągiewek 2 i samego Brzuchowieckiego o ledwo nieucięto, i języków kilka wzięto — Przeprawa trudna była przez Desnę i Romanadowski też nieprzychodził, i sam zostawał za półtory mili z moskwą i z armatą — Król JMość sam w polu nocował i wojsko w szyku stało przez noc i dzień o mile od Nowogródka na srogim mrozie i wietrze — Gdyśmy odeszli, kozacy nasi stanęli w Monastyrze pod Nowogródkiem — Uczynił nieprzyjaciel wycieczkę z miasta ale im to dobrze zganili nasi ubiwszy ich kilkadziesiąt i kilka języków uzięwszy a moskwa wzięła pana Radłowskiego towarzysza z pod chorągwi pancernej JMci Królewskiej Mości. —

2 Wojsko całe i przez dziś wszyska nieruszając się z miejsca zostawało i przez noc znowu i sam Król JMość w kotarze nocował; srogi był głód na konie że nawet liścia dębowego niestawało — Brzuchowiecki który ~~z taboru~~ z tamtej strony był, z taboru wypytał wycieczkę; byli i nasi ale nic znacznego niebyło jednak zawsze kozacy i moskale przed naszemi uciekali choć w większej daleko gromadzie — Pacholikowi naszemu kula z działa nogę urwała, którego oni porwali.

3 Król JMość z inszemi wojski rano odszedł i stanął pod Nowogródkiem w Monastyrze; JPan Wojewoda Ruski, JPan Hetman Polny z kozackiemi chorągwiami i z dragonią zostali na odwodzie — Wypadali moskwa i kozacy, nacięto ich dobrze i nastrzelano, i wziął pan Salomonowicz Porucznik pana Sędziego Żmudzkiego języka dobrego zwiącego się Czortów, chłopa dorodnego w pancerzu i z drzewkiem który był podpity — Wojsko stało w polu około Monastera i Nowogródka z kozakami — Było consilium u Króla JMości względem nieprzychodzenia Romanadowskiego, conclusum pomknąć się jutro do taboru Koronnego za mil z tąd półtory i tam formować generale consilium — Sułtan przysyłał że gotów przyjść i do Sośnicy jeżeli będzie walka z moskwą — Poczta z Wilna i z Mohylowa przyszła — Bardośmy byli sturbowani niewczasem srogim i konie nie niejadły drugą noc w polu zostając, a dzień mroźny z wiatrem i czasem śnieg prószył —

4 Jakoby przed 10ta stanęło wojsko w sprawie i sprowadził je Król JMość z pod Nowogródka dalej ku Sośnicy za mil 2 gdzie i sam stanął z wojskiem Koronnym we wsi Rykowie; pod tęż wsią kozacy stanęli z Hanenkiem na miejscu Bohuna Hetmanem nakaźnym poddanym, a wojsko Litewskie stanęło w Stachowszczyźnie

za Królem JMci w gromadzie jednej po wsiach — Chodził podjazd pod tabor nieprzyjacielski i nieprzyniósł nic pewnego, bo po północy z dział dwa razy uderzono w ten czas i u Króla JMości uderzono trzy razy — Przyszła wiadomość z Litwy że moskwa Oswiey wycięli i sobą osadzili, oraz że tam były trwogi od Chowańskiego —

L

5. Rano jechaliśmy do Króla gdzie dano znać że Romanadanowski przeprawiwszy się następuje, a niebyło nic z tego, jeno 40 koni ukazało się było ku Nowogródkowi, na tę trwogę Król JMość kazał uderzyć ze trzech dział dla hasła i sam coraz jechał w pole dla rekognoskowania; wyszły dwie chorągwi husarskich i kilka kozackich, i posłano dla wiadomości chorągiew kozacką pana Marszałka Koronnego na podjazd, ci języka niedostali, jeno będąc pod samym taborem przynieśli to że nieprzyjaciel stoi w tymże taborze, a Król JMość mało co bawiąc powrócił z pola; po południu była rada aż do nocy — conclusum z strony Romanadowskiego, że wojsko głodne i zniżone bardzo, jakoż konie w niwecz się obróciły i piechoty zwłaszcza koronne zaśmiły się sienem szkap zdechłych, do tego że przeprawa trudna i w taborze niesnadnieby go dobywać było można; ergo pomknąć się jutro do Łozkowa o trzy mile ze wszystkiem wojskiem — 2do Konsystencyją wojsku koronnemu naznaczono w Ukrainie Zadnieprskiej, a litewskiemu około Starodubia — 3tio Król JMość ma iść na Homel do Mohilowa czekając na powrót pana Wielawskiego, a do tego posłać gońca uwiadamiając o tem — 4to Kommissarze do traktatów Moskiewskich mają zostawać przy Królu aż do powrotu pana Wielawskiego; wnosiliśmy o prowizyą kommissarzom i podano medium z przemyconych w Bobrujsku 15,000. szelągami włoskiemi, jam podał środek z mennicy od Boratyniego ale to do Litwy odłożono; potem wszystkiem odjechaliśmy z Panem Hetmanem do kwater za pół mili —

×

6. Rano Król JMość sam i z wojskiem ruszył się ku Sosnicy i w średniej mil 5 stanął we wsi Oudriejówka zwanej a litewskie wojsko pół mili dobrej dalej ku Sosnicy we wsi Ponarnicy; srodze tu wielkie nasady we wsiach które jednak po części popalone; odwód koronny i litewski został od Nowogródka i Romadanowskiego, w obozach naszych żadnej niemieliśmy z tąd wiadomości, zaczem Pan Hetman wyprawił z Amforowiczem po dwóch towarzystwa z pod chorągwi dowiadując się i żeby odzyskać odwody do wojska.

7 Postaliśmy do Sosnicy o mil 5 z tąd dla niektórych potrzeb — Panowie półkownicy byli u Króla JMości który zostawał przez dziś dla rozporządzenia jak mają wojska zostawać i tam były circa ei negotium konferencje — Przyszła wiadomość że pan Pisarz Polny Koronny pod nowemi mtypami 4ta praesentis zniósł moskwę na głowę zwłaszcza 5 chorągwi kozackich, które wszystkie 5 chorągwi odebrał i samego półkownika wziął żywcem — Doszła też wiadomość o taborze naszym, we czterech milach od Starodubia zostaje; oraz o pana Pisarza polnym Wielkiego Xięstwa Litewskiego że powrócił ku Porzepowi szczęśliwie gościwszy w moskwie, bo tam jakąś partią zniósł moskwy na mil dwie trupem położywszy i siła ogniem i mieczem zniszczywszy, zniósł do szczętu Prozorowskiego i Zubowa — Dostano potrochu z jamek obroku — W tej wsi był trup białogłowy na ulicy od Ordy zamęczonej, głowa i twarz u niej była wszystka obłupiona.

8 Król JMość i wojsko oboje na tychże przez dziś jeszcze kwaterach stało, piechota zaś litewska i armata poszła wespół z dragonią do Kadziełówki za mil trzy z tąd —

9. Dziś już tedy Król JMci Mości rozporządziwszy wojsko i wyprawiwszy Koronne pod komendą pana Wojewody Ruskiego w Ukrainę na konsystencją /: jeżeli tylko nieposzło za Dniepr jako bardzo utrzęsnione :/ sam z wojskiem Litewskim obrócił się ku Starodubiowi i jednym ciągiem szedł mil 9 wielkich, wziął z sobą gwardje swoje niektóre, a jam się obrócił do Kadzidłówki gdziem zastał wozy swoje i z tymiż stanąłem w Pieczeniewie, gdzie dla spalenia wsi bardzo było ciasno i konie u płotu a ja w piekarni z JPanem Hetmanem nocować musieli – Wyprawiono na podjazd z drugą chorągwią pana Jarmołowicza –

10 Król JMci Mości z wojskiem stanął we wsi nazwanej Buszki – wieś cała; miałem tu osobną piekarnię ale głodno na konie mil wielkich cztery, jam przed a Król JMci Mości po południu stanął. –

11. Nocował Król JMci Mości w miasteczku Kistra nazwanym mil dwie, od Starodubia 4 liczy się – miasteczko liche ale nasiadłości w przyległości wielkiej, rannośmy tu stanęli – Pan Jarmołowicz wczora pozno powróciwszy z podjazdu to przyniósł: że jeszcze we środę przeszłą Romadanowski odszedł precz z taboru i tylo na miejscu onego zastał kłody nawalone które się paliły – Wczoraj z pod Starodubia z tej partii która była w moskwie z panem pisarzem polnym zaskoczywszy kilka set kozaków naścięli dobrze i żywcem ze sto wzięli –

12. Pan Rudomina wczoraj wysłany z kilką chorągwi traktował dziś z Starodubiem przy uniwersale JMci Królewskiej Mości żeby się zdali, przyjęto mile i traktowano naszych w zamku, niektórych i w polu; odpisali do Króla JMci Mości z wielką submisyą dziękując za klemencją stylem słusznym, jednak na końcu dołożyli że gotowi powrócić do pana swego jeno chciej Wasza Królewska Mość znosić wojska moskiewskie i wyzwolić nas, bo obawiamy się żeby nas nieodstąpiono; kazał Król JMci Mości list zawarty do nich napisać asserkurując we wszystkiem; zebrawszy Król JMci Mości panów półkowników prosił żeby chcieli zostawać przy wojsku ale się wymawiali wszyscy i miał zostać pan Dolski i pan Obuchowicz który non aderat –

13 Król JMci Mości nocował we wsi nazwanej Słoboda Mikońska; Ten pan był na obiedzie u JPana Hetmana polnego Litewskiego w tejże wsi; część wojska tu stało a insze w pobliższych wsiach Starodubowskich – Pan Bohdanowicz z ekspedycią charakterami pisaną gończykiem do pana Węgławskiego pisaną pobiegł, w której ten monarcha oznajmuje o obrocie swoim – /Z Starodubianami nic niepostanowiono bo tam niektórzy panowie wojskowi wjechawszy i upiwszy się posiekli i pobili mieszczan.

14 Zwątpiwszy o zdaniu się Starodubia Król JMci Mości wyjechał i nocował we wsi Najpotawicze, wojsko Litewskie zostało około Starodubia, a z Królem JMci Mością jeno dwie tatarskie chorągwie poszły i cztery kozackie z niektórą gwardją, pan pisarz polny Litewski i chorąży Nadworny z dalszemi jechali przy Królu JMci Mości – Już tu około Starodubia śniegi małe, kraj ten jest żyzny, górzysty, ludzi niewiele mający – Wjechaliśmy dziś mil 6, sian tu było z potrzebę we wsi

Pakostawicze od Starostwa, i wszystkiego było dostatek aleśmy je-
no przejechali przez tę wieś.

15 Z powodu niepewnej drogi dla zasieków Król Jego Mość przez dziś tu zostawał a tam postano piechotę i kilka chorągwi dla przeczyszczenia - Pan Hetman polny nierano odjechał nazad do wojska.

16 Król Jego Mość nocował o mil 6 we wsi Łopuszach - Rano przyszła wiadomość że wojska koronne poszły za Dniepr ale pomocy im potrzeba.

17 Król Jego Mość niemiał czasu żadnego na przeszłym noclegu bo wozy nieprzyszły, miał się zbierać na sanie żeby ostawiwszy wozy mógł przodkiem jechać a jam z Panem Referendarzem wyjechawszy rano pokarmiłem się na uroczyszczu gdzie przedtem wieś była w nizinie jednej izdebczyny a nocowałem w lesie, Król zaś Jego Mość miał nocować w Drugowie - Potkałem kozaka którego Tatarowie nasi złapali jadącego ze Mchlina do Poczapowa z listami -

18 Przede dniem wyjechawszy za mil 3 dobrych trafiłem na trudną przeprawę przez rzekę Biesiecę bo już puściła była jednak znajdziono przeprawę na krach i przeprawiłem się dobrze, a tłumok księdza Kotowicza Wileńskiego scholastyka był w ostatnim przypadku wyratowano jednak, pokarmiłem się od tej przeprawy za milę w puszczy i ujechawszy mil 3 dużych nocowałem znowu w puszczy, droga niewidziana - Pan Referendarz z Panem Kanclerzem Litewskim który tam nadjechał na przeprawie zostali; tu dla koni nic niebyło oprócz jedliny i trochę obroku z wozów dobytego -

19 Przededniem wyjechawszy wszystko srogą puszczą rzadko czasem borem kilka przepraw trudnych odbyliśmy a Soż przez most jeszcze na której i lód był mocny przebywszy i zostawiwszy w ~~tele~~ tyle wozy samem przyjechał do Kryczewa - tu na konie srogi głód i chleb drogi - pan Kanclerz z panem Referendarzem przyjechali pozno - Tu zastaliśmy niepocieszne nowiny że moskale wycięli Orszę, Dąbrownę, Smolany, Tołoczyn etc i pogromili niektóre chorągwie.

20 Posłałem w przód do Mohylewa Paryszkę z sam zaś pożegnawszy się z Panem Kanclerzym wyjechawszy pokarmiłem się we wsi Komorowszczyznie za mil dwie i pół a nocowałem we wsi Łabanowie przynależącej do Ekonomii Mohylewskiej którą dzierży pan Średiński za mil 2½ - Król Jego Mość dziś ledwo przyjechał do Kryczewa.

21. Porównanie dnia z nocą - Przyjechałem o południu do Czausmil 4 - Przebywszy Pronię rzekę a pod miastem Basią, która i most zniosła na sobie będący i srodze rozlała :/ z wielką trudnością, wozy ledwo się poprzywlekały dla niesłychanie złej drogi, tumem i nocował -

22. Zostałem w Czausach, bo dla okropnej przeprawy przez rzekę Basię ledwo wozy z trudnością przeprawiono — Sporządzono trzy Kolaski dla mnie pod rzeczy żebym mógł w przód wyjechać do Mohylowa; pan Strażnik Litewski był u mnie nierano.
23. Zostawiwszy już tu sanie i wóz skarbowy jeden jechałem sam dalej i z trudnością przebywszy rzeczkę kędy potkałem furmanów po rzeczy moje jadących pokarmiałem się w Horbowiczach a nocowałem w Daszkowie mil 5 od Czaus — Przyszła wiadomość że Pan Hetman już jest w Krzyczewie i wojsko Litewskie tym szlakiem idzie.
24 Rano przebywszy Dniepr promem o 9ej stanąłem w gospodzie u mieszczanina Chmientowskiego pod wałem; tu powzięliśmy wiadomość o Chowańskim że z wojskiem moskiewskim zostaje około Białyniicz siła ogniem i mieczem splądrowawszy; tuśmy zastali pana chorążego Orszańskiego którego ludzie w przeszłą sobotę mocno od Chowańskiego zhatarowani uszli i stanęli w mili od Mohilewa — pan Wołodkowicz szwagier i insi którzy byli do Litwy pojechali powrócili od Hołowczyna dla trudnego przejazdu od Chowańskiego.
25. Zastaliśmy tu panów kommissarzów kolegów moich <u>ex equestri ordine</u> ordynowanych.
26 O Chowańskim różne były wieści a szczególnie ta że zostawa między Szkłowem a Kopysią że w nocy miał uderzyć na przedmieście Mohylowskie — Król Jego Mość dziś wyjechał z Krzyczewa i miał tu być w sobotę.
27 Przyszła wiadomość że Chowański był stanął nieprzechodząc Dniepru w Niereszach; potem druga nadeszła że poszedł dalej ku Pskowowi.
30 Król Jego Mość przyjechał i nocował w Łupukowie.
31. Król Jego Mość przewiozłszy się przez Dniepr wjechał rano do Mohylowa konno; prowadziliśmy wszyscy Króla Jego Mości, kozackich chorągwi 2, cechy miejskie, duchowieństwo z processiami, przy bramie oddawano przez Kazanowicza Najjaśniejszemu panu klucze złociste od forteca —

Aprilis. **315.**

2. Przychodziły jakieś powieści o zniesieniu Romadanowskiego przez pana Wojewodę Ruskiego — Byłem na audiencij u Króla Jego Mości o 4ej z południa —
4. Jużem się miał wybrać i złożono wozy do domu na jutro, gdy nadeszła wiadomość od pana Wężławskiego że już kommissarze moskiewscy z nim jadą i dla tego wstrzymałem się, przyjechał i goniec Carski —
5 Gończyk Oleksiejewicz u Pana Kanclerza Litewskiego oddał nam wszystkim listy od kommissarzów moskiewskich do nas kommissarzów pisane dnia 16 marca a już z stolicy wyprawionych; odprawiliśmy go i w niebytności tego gończyka czytaliśmy te listy i list pana Wężławskiego przez pana Wierzbowskiego pokojowego Jego Królewskiej Mości przysłany, oznajmuje że Naszczokin wyjechał dnia 7 Marca z stolicy, w przód do Brańska, gdzie i kommisarze

Carscy na dzień 23 praesentis mają znajdować się; mieliśmy zaraz consilium około tego; co do konkluzij odłożyliśmy do Króla Jego Mości
Król Jego Mość był w łaźni u Kodonowicza.
6 Król Jego Mość był w kościele u Fary pieszo – po południu była z nami kommissarzami rada w zamku u Króla Jego Mości o 4ej.
7 Miałem był sam wyjechać atoli niemogłem, wozy przeto wyprawiwszy wszystkie sam bez niczego zostawszy nocowałem w Mohylowie – Król Jego Mość z rania krew puszczał, po południu było consultum prywatne, byłem potem u Króla Jego Mości który przy pożegnaniu polecił mnie interesa niektóre do różnych panów Senatorów – ekspedycia gońcowi gotował pan Referendarz Litt.
8. Rano wyjechawszy z Mohylowa pokarmiałem się w Hołowczynie mil 2 5. a nocowałem w Białyniczach mil 2.–
9 Rano kozak do Białynicz przywiozł mnie listy od Króla Jego Mości i od pana Kanclerza Wielkiego Litewskiego a do niektórych senatorów należące – pokarmiwszy konie trochę w puszczy nocowałem w Pochoszczy mil 8 wszystko lasem.
10 Pokarmiwszy się w puszczy nocowałem w Dynfowem w lesie w mili od Ihumenia ujechałem tego dnia niemotliwą drogą mil 8.–
11 W wielki piątek rano wyjechawszy pominąwszy pana generała Grothauza ~~om~~ stanąłem w Smiłowiczach o południu u Pana Ogińskiego Stolnika Wielkiego Xięstwa Litewskiego, gdziem i nocował.
10 Wielka sobota – Rano wyjechawszy, jednym ciągiem stanąłem w Mińsku mil 6 – o półtory mili od Mińska spotkałem się z panem Marszałkiem Wielkim Litewskim ~~m~~ i konferowałem z im co miałem od Króla in comissis ~~były z nim i~~
14 Wyjechawszy z Mińska stanąłem w Łumszynie.
15 Posłałem małżonce czerwonych złotych 30 i talerów twardych 10. posłałem też oblig żydów Grodzieńskich na 1000. złotych, dołączyłem gronostajów par 16 i Tchórzek par 10 – Pan Starosta Żmudzki przysłał wóz z końmi prosząc mnie do siebie, niejechałem tylom odpisał.
16 Byłem u Pana Starosty Żmudzkiego w Zasławiu, oddałem list Królewski panu Staroście i konferowałem z nim co mnie Król polecił, ~~post quod~~ post quod wróciłem do Łumszyna.
19 Sejmik elekcyjny w Mińsku na Podkomorstwo.
21. W Mińsku sejmik elekcyjny na pisarstwo ziemskie –
22. Przyjechał do mnie kozak poczty extra ordynaryjnej z Mohilowa powracający z listami do Wilna od Króla Jego Mości, przez niego donoszą mi że Mohilów dnia 16 Aprila do szczętu przede dniem poczowszy do południa z nieocenioną szkodą mieszczan i różnych ludzi wygorzał, nawet zamek cały spalił się, tak że Król Jego Mość musiał na przedmieściu za wały wynieść się i armat części pogorzało, a tam kędy rzeczy moje zostały nietknięta cała uli-

ca stoj z łaski Najwyższego Boga. – wyjechał ten kozak dnia 18. praesentis a Król Jego Mość dnia 19. miał wyjechać do Mińska i miał się w nim zabawić, gońców też moskiewskich dwóch przy nim było.

23. List od Pana Starosty Żmudzkiego oddano, oznajmuje że do Mińska przyjechał stanowniczy Jego Królewskiej Mości, odpisałem zaraz i na insze punkta ratione listów do Króla Jego Mości od którego miałem komissą – ~~Posłałem Sadłowskiego do Mińska~~.

26 Przyszła do mnie wiadomość że Król ma być dziś w Mińsku, a pan Kanclerz i pan Marszałek wielki litewski w Smiłowiczach, pod wątpieniem jednak – Pan Starosta Żmudzki w przód do Jwia a z tamtąd do Wilna pojechał. –

27 Król Jego Mość przyjechał do Mińska po nieszporze, potykały go cechy.

28. Posłaniec przyniósł mi list od Pana Kanclerza Litewskiego z Mohilowa pisany dnia 19. Aprila – W nocy przybieżał kozak od Pana Kanclerza z listem w którym pisze że Król Jego Mość potrzebuje żebym tam przyjeżdżał.

29 Wyjechałem do Mińska i byłem u Króla Jego Mości który nie wstawał tego dnia – Przyszła wiadomość że Wyhowskiego Wojewodę Kijowskiego pan Masłowski rozstrzelać kazał bo Tetera Hetman Zaporozki jawnej po nim doszedł zdrady.

30 ~~Ato w przód~~ Po objedzie, w przód u Króla Jego Mości bywszy godzin ze cztery, byłem potem u Pana Hetmana Wielkiego Xięstwa Litewskiego na konferencyj <u>ratione</u> kommissii moskiewskiej – pozno wyjechałem z Mińska.

Maius <u>318.</u>

3 Przysłano mi też postanowienia przez pana Referendarza Litewskiego i Podkomorzego Krzemienieckiego z Naszczokinem z strony miejsca i czasu Kommissii w dniu 26 Aprila zawarte.

6 Wyprawiłem Parysza do Zwierowicz gdzie my Kommissarze mamy stawać –

7 Wyjechałem z Łumszyna na kommissią moskiewską i stanąwszy w Mińsku, byłem u Króla Jego Mości. – Przyszła poczta z Mohilewa od panów kommissarzów naszych w pewnych konferencjach z Królem Jego Mością i niektóre wiadomości pana Wystawskiego już z Mohilewa przysłane, inter alia że kommissarze moskiewscy mieli stanąć w Smoleńsku dnia jedenastego maja. Było consultum w Mińsku w bardzo małej gromadzie panów Senatorów –

8 Dziś już pożegnałem Króla Jego Mości odzierżałem prolongacią arendy Łubna na trzy lata – Dał mnie Król Jego Mość szczenie charciontko urodzony pod Krzyszewem samojedny od czego dał mu Król Jego Mość imie jedynak.

9 Wyjechawszy z Mińska o dziesiątej pokarmiałem się w Nasiedlisku o mil cztery a nocowałem w Smolewiczach o mil trzy.

10 Dzisiaj Król Jego Mość wyjechał z Mińska – Pokarmiałem się w Bogusław polu o mil cztery a noclegowałem w Borysowie o mil trzy – Słowik zaspiewał pierwszy raz

11 Pokarmiałem się mil sześć tam gdzie Nacza miasteczko było a teraz i znaku onego niemasz a nocowałem w Bobrze o mil trzy; tu stała chorągiew tatarska i hałasowali ze sobą.

12 Pokarmiałem się w Tołoczynie o mil pięć który do szczętu przez Chowańskiego wypalony, a nowałem we wsi Przewołocznej mil dwie i pół – Temi czasy odprawowała się sessja w Szkłowie ujmujące wojsko, gdzie i Pan Hetman polny od czasu przyjścia z moskwy zostawał.

13 Pokarmiałem się w Orszy do szczętu przez Chowańskiego wypalonej mil pięć i pół gdzie zabawiwszy się nad przewozem nocowałem o mil dwie w Makarowie u ziemian Dombrowieńskich.

14 Rano wyjechawszy pokarmiałem się w Krutasach folwarku Romanowskim który z włością na teraz trzyma pan Przyborowski – na noc o pierwszej z północy dla niedoznanych jeszcze przepraw i trudności i strasztiwego zalania dróg ledwom się dobił do Zwierowicz, znalazłem tu pana Podkomorzego Krzemienieckiego i Stolnika Kaliskiego mojch kolegów z izby koronnej –

16 Pan Wojewoda Sieradzki przyjechał, był u mnie z drugiemi panami Kommissarzami Koronnemi na objedzie.

17 Pan Referendarz Litewski przyjechał już był ku wieczorowi, a rano kozak od Pana Starosty Żmudzkiego oddał mnie listy do mnie, do pana Referendarza i do wszystkich nas kommissarzów pisane.

18 Posłaliśmy pana Bohdanowicza do Naszczokina w Kas Krasnym zostającego – Byliśmy wszyscy u pana Stolnika Sieradzkiego – Po południu przyjechał Krasiński od Naszczokina z hramotą i niektóre rzeczy ustne mając do opowiedzenia, zatrzymaliśmy odpowiedź do jutra:

19 Odprawiliśmy przed południem Krasińskiego do Naszczokina, był u mnie rano Romanowski sługa Krajewskiego i ten retulit niektóre necessaria –

20 Posyłaliśmy do Naszczokina, ażeby miejsce upatrzył gdzie rozbić namioty do traktatów, odpowiedział Naszczokin przez tegoż że szkoda rozbijać namiotów ponieważ wzgardziliśmy traktowaniem z onym samym, ale gdy przybędą drudzy kommissarze w ten czas o tym nieomieszka donieść – Chłopi z Repuchowa przychodzili od pana Jakubowicza z listem, o krzywdy od żołnierzów im podziałane o które wraz pisałem do Pana Hetmana polnego i do pana Ciouna Trockiego; a także o Chołolejewskich chłopów do pana Majora Gąsiewskiego i do chorągwi pana Jarmołowicza –

21. Mieliśmy namowę jeżeli traktować cokolwiek z Naszczokinem, ale niewidzieliśmy potrzeby z nim samojednym i dla lepszej rozwagi odłożono do jutra tę kwestję –

22 Pisał Pan Hetman polny że wyprawił przeciw Chowańskiemu pana Szułtyna z Rajtarią i dragonią a pana Kieniewicza ku Witebskowi z półkami Obuchowicza i pana Kmicica żeby tam szańc ruszono, a wyprawił onych szesnastego maja –

23. Przyszła wiadomość z Smoleńska że nasi dwu ~~języków~~ języków od Chowańskiego wzięli; że Kniaź Czerkaski ruszył się ku Smoleńskowi assistere kommissarzom swojm, ale zwrócił się nazad bo Tatarowie z ogromną potęgą zbliżali się ku ich granicom; że Odojewski z drugiemi kom-

misarzami już jest w Dołohobużu i w krótkim czasie miał być w Smoleńsku.– Odjechał Kawedzki który przyjeżdzał dla wyswobodzenia pana Bohuszewicza młodego z więzienia.–

24 Posłaliśmy pana Bohdanowicza do Naszczokina z pewnemi punktami, powróił ten ale pozno.

25. Czytaliśmy respons Naszczokina – List JPana Hetmana i konfesata języków wziętych pod Witebskiem z wojska Chowańskiego oddano nam wszystkim.

27 JPan Hetman polny oznajmuje że Chowański ruszył się z wojskiem od Witebska ku Siemnu, gdzie i naszych ludzi ordynowano i sam JPan Hetman miał się ruszyć z armatą i piechotą co najrychlej.– Meszeren Dymitr miał z nami pewną konferencją.

28 Przyszła wiadomość że wozy Kommissarzów moskiewskich już do Kraśnego przychodziły.

29. Od posłów moskiewskich a raczej kommisarzów moskiewskich z Smoleńska przyjeżdzał setnik z hramotą do nas w której pozdrawiają nas i pytają czy wszyscy już jesteśmy, odpisaliśmy i odprawiliśmy po południu.– O Chowańskim różne wieści.

30 Odebrałem list od JPana Wojewody Smoleńskiego z Szkłowa, w którym oznajmuje o Chowańskim że poszedł ~~w~~ nazad pod Witebsk gdzie stał i w przódy.

31. Pan Chorąży Bielinkiewicz od chorągwi pana Krajczego Litewskiego dla kwater przyjeżdzał, bo ta chorągiew assistować nam będzie.– Żydzi wnosili querimonią że pod Kraśnym moskale zarzezali żyda.–

Junius. 321.–

1. Pisałem do JPana Hetmana polnego do Szkłowa.

2 Przyszła wiadomość od Pudłowskiego młodszego że był u Naszczokina i contraria deklarował, posłałem tam zaraz pana Chocima.

3 Posłaliśmy pana Rakowskiego do panów kommissarzów moskiewskich z ceremonią nawiedzenia ich i z niektóremi pretensiami – posłałem do Szkłowa z listem do JPana Hetmana –

4 Czynił relacią pan Rakowski że zastał moskwę w Żarnowie, raczej o podał w polu w namiotach i tam wziął odprawę i doniósł że mieli z sobą tysiąc piechoty i dział ośmnaście; jakoż dziś przyjechali kommissarze moskiewscy do Kraśnego o południu gdzie okopali się i palestadami obwarowali.

5 Pan Podsędek Orszański przyjechał ~~z~~ Kiryło Pankretowicz Puszkin od kommissarzów moskiewskich z hramotą i pewnemi expostulacjami przyjeżdżał.

6 Zawadzki od panie Bohuszewiczowej z moskalem na odmianą za syna jej przyjechał.

7. Posyłaliśmy pana Komara i pana podsędka Orszańskiego do Moskiewskich kommissarzów z pewnemi punktami osobliwie oznajmując im żeby securitatem utwierdzili regulowaniem ludzi i armaty bo inaczej niemożemy przychodzić do traktowania; zanocował tam pan podsędek Orszański, interim do nas przyjeżdżał od moskwy Iwan Ostropejów młody przypominając na respons o propozycje przez Kiryłę podane żebyśmy w przyszły poniedziałek zjechać chcieli, przy tym przysłali pana Hrebnickiego więźnia, ten suplikował od inszych trzech pana Józefowicza, pana Chaleckiego i pana Tomaszewicza żeby za Monasterowa i za Tombukowa ich odmienić; odprawiliśmy tego dworzanina zaraz. Skuratowski ze Szkłowa powrócił i list do nas wszystkich kommissarzów od Pana Hetmana polnego oddał.

8 Pan Komar już ku południowi powrócił i uczynił nam relacją jako: osobliwie Dołhoruki exagierował wczora dziś jednak molli traktowali i potrzebowali congressum z nami w poniedziałek. Listy od Pana Hetmana polnego oddano: w ostatnim wczoraj pisanym z Szkłowa oznajmuje że jutro wsiada na koń przeciwko Chowańskiemu który ruszywszy się z Łuszczoty poszedł ku Niemnu i zatrzymał się w drodze; z Smoleńska przyszła wiadomość że kniaź Czerkaski w Roclawiu stoi z wojskiem a Prozorowski poszedł pod Krzyczew, toż i pan Hetman oznajmił że ostatnie zasieki wycinają do Krzyczewa. Oznajmują że pan Szmeling zaślubił sobie Xiężniczkę Sanguszkównę w Rakowiskach u Pana Starosty Żmudzkiego in praesentia Króla Jegomości.

9 Posłaliśmy pana Machwica do moskwy iż na srodę pozwalamy na kongres tylko do umowy *ratione securitatis*; wyjeżdżaliśmy trochę ku Durowiczom; powrócił Pan Machwic *non satisfactus in responsione* – Przyjeżdżał wozora goniczy od Cara, dziś go odprawili – Dołkoracka niebył przy legacij pana Machwica, powiadali że chory.

10 Lubo moskale przyjśli srodę *ad congressum* jednak że nam *ratione securitatis* nieodpisali posłaliśmy do nich z hramotą pana Bohdanowicza *expostulando* żeby dali *claram declarationem* listownie – Pisałem do pana Paca Chorążego Nadwornego Litewskiego do Szkłowa pozostałego tam na miejscu Pana Hetmana – powrócił już po połudnu pan Bohdanowicz z responsem, przecież nie nieodpisali *categorice*. Posłali moskwa swój a my nasz namiot do Durowicz na miejsce gdzie z umowy z nami kazał był Naszczokin szopę postawić, już na zmroku samym oznajmiwszy w przód o sobie – przyjechał od nich Kiryło Pankret Puszkin proponując żebyśmy jutro zjazd mieli i konferowali w namiocie Carskim; daliśmy mu na to dobrą tajną gdyż był dołożył że i pod Wilnem tak się odprawowała kommiszja, potem sam podał *medium* żeby blizko *et contra* nasze polskie i onych moskiewskie postawić namioty *et inter medio loco sub dio* z sobą schodzić się i traktować i ugodziliśmy się na to ale żeby tam całe szopę zrujnowano, do tego *cum declaratione* żeby *ab ipsa securitate iuramento cumprobata et inviolata* przez nich, zaczniemy i nieprzestaniemy acz się to uspokoj i z tym o jedynastej godzinie odprawiliśmy tego posłannika.

11. Posłaliśmy rano do moskwy ~~z czym traktować mamy~~ pana Komara z tąż proporycią o czem traktować w przód mamy *ratione violati juramenti* przez naszych i ich kollegów ~~executi fide~~ *executi fide modo etiam et tempore* zasiadania dając deklaracią – powrócił pan Komar i jechaliśmy tedy na pierwszy zjazd z kommissarzami moskiewskiemi do Durowicz pięknym apparatem gdzie po przywitaniu się zasiadłszy my u swego a oni u ich stoła pod namiotami blizko spojonemi traktowaliśmy *circa securitatem* (: lubo oni *intrudebant* o plenipotencjach kładąc na stół

swoje: | jednak conclusum pismem warować securitatem która oni podpisali napisaną przez jch samych i potem rozmówiwszy się familiariter o niektórych rzeczach zsolwowaliśmy sesją na godzinę piątą.

12. Bożego ciała — Zostawaliśmy na stanowisku; posyłaliśmy pana Bohdanowicza do Odajewskiego że dla nabożeństwa dziś zchodzić się niemożemy, ani pana podsędka Orszańskiego wedle obietnicy dziś wyprawić niemożemy ale jutro poszlemy — pisaliśmy listy na pocztę — pisałem i do pana Chorążego Nadwornego Litewskiego do Szatowa od którego miałem list do siebie.

13. Pan podsędek Orszański jezdził do moskiewskich gdzie i nocował; wczora pan Bohdanowicz poznał jednego niemca szpiega który uciekł do Krasnego niemógł go złapać jednak dwa listy po francuzku z Wilna od Trabucha pisane odjął mu, któreśmy rano czytali, ale zawierają w sobie prywatne rzeczy — Pisaliśmy do JPana Hetmana polnego i relacje pewne Katauzowe że już kniaź Czerkaski w Puciacinie przed środą jeszcze przeszłą stangł — Szachowskiego posłałem do Kommissarzów moskiewskich na parol.

14 Pan Komar z rana powrócił od moskwy, przywiózł skrypt od nich ratione securitatis trochę odmieniony, po którego poprawę jechał znowu do nich. Oddano mi też list od pana Hetmana z obozu pod Niemnem będącego w dacie 12. praesentis — pan Komar późno powrócił z Krasnego.

15 Oddano mnie list od pana chorążego Nadwornego Litewskiego ze Szatowa, a potem od tegoż do nas wszystkich, oznajmując: że Chowański poszedł pod Witebsk i stangł w Babim polu nad Widzbą rzeką — o południu przyjeżdżał Kiryło od moskwy do nas z prywatnemi expostulaciami in capite położywszy żebyśmy się zjechali rano jutro o godzinie siódmej. odprawiliśmy zaraz że niemożemy się zjeżdżać ratione przeistoczonego skryptu. Pan Meswerya oddał mnie tysiąc złotych z skarbu przychodzące.

16 Raniuchno po czwartej godzinie z rana przyjechał od moskiewskich kommissarzów posłaniec że pozwalają na żądany skrypt, odprawiliśmy go i posłaliśmy pana Machwica z kopjami deklarując być na zjeździe i byliśmy od trzeciej do siódmej z południa; podpisaliśmy tam nawzajem skrypta potem plenipotencje które mieliśmy i nawzajem sobie poddawali, te wzięli zaraz przetłumaczać — i drugą skończono sesją; dziś

to Bogu dzięki Chowańskiego pod Witebskiem na głowę zniesiono.
17 Zostawaliśmy na stanowisku - pozno przyjeżdżał pan Kiryło od moskwy wzywając na zjazd na jutro i o insze potoczne rzeczy, odprawiliśmy że zjedziemy się jeno że o godzinie trzeciej musiemy odjechać na nabożeństwo i tylko bylibyśmy dwie godziny z sobą -
18 Rano jezdził pan Machwic do moskwy z taż deklaracją i jeżeliby bez przeszkody chcieli dziś odprawić wesele które dziś odprawują na imieniny Carewicza młodszego Fiedora to żeby nam też do nabożeństwa nieprzeszkadzali po braterski, odpisali iż pozwalaią na piątek złożyć zjazd - Przyszła wiadomość że Kniaź Czerkaski stanął w Prudkach a Boratyński pod Sokwarynem nad Sożą - Była wiadomość że Chowańskiemu uciekającemu wozy odebrano.
19 Z rania przyszła wiadomość od pana Hetmana polnego Litewskiego z pod Witebska już z Chowańskiego okopów że z łaski i pomocy Bożej do szczętu zniósł Chowańskiego wojsko i miał nam dać relacją dostateczną i prędką pozniej o tem, o czem i od Pana Starosty Żmudzkiego doszła wiadomość do którego pisałem przez pana Kochlewskiego do Dąbrówny. Z Ukrajny też przyszła wiadomość wesoła ale czekamy pewniejszej ponowy.
20 Posyłaliśmy pana Rakowskiego do moskwy oświadczając że niemożemy być na sessij inaczej aż o południu o godzinie pierwszej z okoliczności dżdżu wielkiego i jeśliby niemożna było oną na jutro na godzinę pierwszą odłożyć, i w tym też czasie zjechał do nas od moskwy Piotr Dołhy perswadując żebyśmy jechali, i tak ci w srogą niepogodę zjechaliśmy, gdzie przybywszy chcieli żebyśmy w jednym namiocie Carskim usiedli, aleśmy niepozwolili na to lecz o podal od siebie we wrotach traktowaliśmy z strony plenipotencij i stelit że jutro mają inszą przynieść dostateczną - Przychodziły ponowy o Chowańskim że dał bitwę w polu i w cale go zbito, że mało [illegible] uszło a sam wpadł do Witebska.

21. Rano oddano mnie list od Pana Hetmana polnego ponawiający zwycięztwo nad Chowańskim de datta 17 praesentis z okopów Chowańskiego pod Witebskiem pisany. Już późno przyjechał Kiryło od moskwy i przy bramie oddał plenipotencją doskonalszą, świeżo znać napisaną, po staremu pieczęć niesłuszna, przetłumaczywszy którą odprawiliśmy go zaraz – już późno w nocy oddano mnie listy od Pana Kanclerza Litewskiego, xiędza Biskupa Smoleńskiego i pana Monesa, ten oznajmuje że trzy tysiące złotych ze skarbu na mnie odebrał.

22 Posłaliśmy do moskwy pana Radowskiego że niemożemy dziś posłać responsu do plenipotencij nam oddanej, ale jutro poszlemy i że we wtorek zjazd być niemoże dla święta świętego Jana – Pan Starosta Żmudzki przyjechał.

23 Byłem u Pana Starosty Żmudzkiego na obiedzie. Posłaliśmy pana podsędka Orzańskiego i pana Drozdowicza Stolnika Wołkowyskiego do moskwy z hramotą i punktami ongi obiecanemi ratione defektów pierwszej plenipotencij i znowu drugiej, ratione zbitych tytułów Carskich tak w plenipotencij jako i na pieczęci wyrażonych. Oddano do nas wszystkich kommissarzów list od Pana Hetmana polnego.

24 Święto Świętego Jana Chrzciciela. Byli u mnie wszyscy panowie koledzy, relacią czynili, wczoraj do moskwy posłani – Po południu przyjechał Kiryło od moskiewskich z hramotą i pewnym skryptem ratione tytułów i pieczęci Carskiej na hramocie; z Kiryłem był i Piotr Dołhy, trafili na dobry czas, odprawiliśmy ich utraktowawszy – Szczuratowski powrócił z Szkłowa z niektóremi rzeczami.

25 Pisaliśmy do Pana Hetmana wszyscy kommissarze – Mieliśmy czwarty zjazd z moskwą, była wielka trudność o tytuły i o pieczęć Carską, żeśmy czasem nie

niemówiąc siedzieli; Pan Starosta Żmudzki dzisiaj pierwszy raz był na zjeździe.
26 Byliśmy wszyscy u Pana Starosty Żmudzkiego- Jeździł od nas do moskwy pan podsędek Orszański i pan Podziński z skryptem ratione tytułów i pieczęci, powrócili pózno bardzo- Gotowaliśmy listy na pocztę
27. Poczta rano wyszła, przez którą pisałem do Pana Wojewody Wileńskiego, pana Kanclerza Litewskiego, i do Pana Wojewody Smoleńskiego do Szkłowa - Przyjeżdżał Kiryłło od moskwy do nas z Dołhowym z skryptem onegi postanowionym na zjeździe i z repliką na punkta niektóre od nas podane, ale że niemieliśmy w tym wszystkim satesfakcij, odprawiliśmy ich z listem i ustną dawszy informacją.
28 Rano Pana Komoniaką posłaliśmy do moskwy z skryptem, ratione tytułów i pieczęci Carskich; powrócił z tym responsem że swego mają przystać z odpowiedzią i że zjazd pózno być niemoże - Odebraliśmy list JKMo Królewskiej Mości do nas kommissarzów pisany, którym zalecił pilnować się dawnej instrukcij- udziednie odebrałem listy od Jchmościów panów Wojewodów Smoleńskiego i Wileńskiego do nas wszystkich kommissarzów pisane-
29 Rano oddał mnie pan Wolski list od Pana pisarza polnego Litewskiego dwódziestego Junij z Dziączioła pisany. - Już ku wieczorowi przyjechał Kiryło i Dołhy od moskwy z tym skryptem z strony pieczęci i tytułów i ten zdał się być niesłuszny, ale potrzebowaliśmy meliowacij w tytułach pod wojnę od Cara przyczynionych; drugi zaś był list o konie pokradzione pod Krasnym; odprawiliśmy ich pózno.
30. Mieliśmy zjazd piąty z moskwą i skończyliśmy praeliminaria nazgraczyosy czas szóstemu zjazdowi

w przyszły czwartek i traktować circa principale negotium, byliśmy do zachodu słońca.

Julius. 327

2. Pocztę odprawiliśmy do Króla JEgo Mości której oddałem listy wczoraj popisane ~~dotychczasy i dzisiejsze~~ - Już o nieszporze przyjeżdżał moskal od swych kommissarzów z listem w którym przypominają zjazd jutrzejszy i pytają o której godzinie, odpisaliśmy że jutro o zwyczajnej pierwszej godzinie; późno bardzo już przed zmrokiem przyszła poczta od Króla JEgo Mości z niektóremi ~~no~~ ordynansami circa commissionem; były listy od JPana Kanclerza Koronnego, i Wielkiego Xięstwa Litewskiego z Wilna de datta 26 Junij i od JPana Wojewody Smoleńskiego z Szkłowa do nas kommissarzów, oznajmujący że Chowański wyprzedził z Witebska uszedł tego dnia mil siedem sam nie wiedząc gdzie i dokąd.

3. Szósty zjazd z moskwą, in principali negotio - Odojewski czynił proporycją z karty, potem Dołhoruki poprawił słownie - Deducebant że Car musiał podnieść wojnę za bezczestia w tytułach bo go mianowano Aleksandrem Michajłowiczem Filaretowiczem i wiele innych było podobnych nieprawd od was; xięgi drukowaliście; ziemie zabierali, a Car was obronił od Szwedów; odpowiedział JPan Wojewoda Sieradzki i wszyscyśmy potem płacili na proporycje; rozjechaliśmy się wszyscy skonkludowawszy na piśmie postać pretensie nasze i krzywdy od moskwy poniesione, mieli za złe moskale, jednak w zgodzie rozjechaliśmy się.

5. Jeździł od nas pan Podsędek Orszański i pan Mincewicz do moskwy z skryptem który wczoraj przystać obiecaliśmy i powrócili nazad.

6 Ze Szkłowa oddali list JPana Wojewody Smoleńskiego

zawierający różne wiadomości o wojsku moskiewskim. Od kommissarzów moskiewskich nikt niebył a tym samym złamali obietnicę wczorajszą.
7 Przed południem posłaliśmy pana Machwica z kramotą do moskwy że z nich przeczyna złotoki, bośmy i dziś gotowi byli zjeżdżać gdyby niepoznali reskryptu, po południu przyjechał od moskwy Iwan Rajtarski major z kramotą i kilku więźniami których Car pojątował uwolnieniem na imie syna swego Fiodora, między temi był Murza obywatel Witebski. pisałem list do Jpana Hetmana polnego do Szkłowa.
8. Interim przyjechał Kiryło z Dołhim oddali kramotę i reskrypt na nasz skrypt pierwszy w robotę im posłany, długi bardzo na kilku arkuszach, odpisaliśmy krótki i odprawili onych już o diesiątej godzinie w nocy deklarując że o zjeździe jutro oznajmiemy bo tak długie pismo nam potrzeba przetłumaczyć i przeczytać.
9 Pisałem przez Murzę wyzwoleńca do Jpana Hetmana polnego. Posłaliśmy do moskwy pana Posudniejewskiego młodszego z listem oznajmując że dziś na zjeździe niebędziemy z powodu niemożności tak rychłego przetłumaczenia i rozważenia ich reskryptu bardzo długo rozciągnionego ale że jutro będziemy o godzinie pierwszej z południa.
10 Słyszano na switaniu z dział bicie, jakoż przyszła wiadomość że pacholikowie nasi podpadali pod Smoleńsk z tamtej strony Dniepra i zabrali konie moskwie z wojska Czerkaskiego. Mieliśmy siódmy zjazd z moskwą gdzie wymówiliśmy im wprzód że tak są niepolityczni

i grubi w pisaniu swojem bo w reskrypcie napisali nieprawdę nam zadając, wzięło to czasu niemało jako też o tytuły z tejże okazji, potem pytaliśmy ich jeżeli chcą trzymać pakta Polanowskie, odpowiedzieli że niemogą bośmy je sami złamali, tośmy potrzebowali pismem żeby nas od przysięgi uwolnili i opacznie na to odpowiedzieli mówiąc że insze punkta trzeba zatrzymać a insze nie i tak odłożyliśmy to do przyszłej sobotniej sessij i rozjechaliśmy się.

12 Rano rajtar od moskwy przyniósł ich gramotę oznajmując że chcą zjechać się, i odpisaliśmy że zjedziemy. Mieliśmy zjazd ósmy z moskwą na którym stawaliśmy przy punktach Polanowskich, były różne ich niedyskretne dyskursa i hałasy z obu stron, *tandem* zstawiwszy stoły i sami zbliżywszy się do siebie przystąpiliśmy do samej rzeczy w przód zanosząc manifestacyą że my pakta Polanowskie trzymać chcemy oni tedy podali nam ustnie czego potrzebują po Króla JEgo Mości i Rzeczypospolitej i był to *primus gradus* a myśmy deklarowali na przyszłej sessij dać znać czego od Cara potrzebujemy; powróciwszy z kongressu zastaliśmy pocztę z listami JEgo Królewskiej Mości *cum informatione circa negotiis commissionis*, od pana Kanclerza Litewskiego i od pana Wojewody Ruskiego z pod Kaniewa w dacie czwartego Junii.

13 Posłałem Stromouza Kałausza do Jpana Hetmana polnego z listem, ten Kałausz przyniósł to że się wojsko moskiewskie pod Smoleńsk we czwartek ruszyło — przyjechał Porogowski urzędowy od moskwy.

14 Piotr Dołhy przyjeżdżał z hramotą od moskwy żeby na jutro był zjazd, myśmy posyłali pana Kossowa do nich z hramotą z strony zjazdu i więźniów oraz de securitate żeby ona była obwarowana od wojska Czerkaskiego który już stanął z wojskiem około Dosuchowa i tu bliżej od nas o trzy mile, powrócił pan Kossów pozno z krutką hramotą.

15 Mieliśmy dziewiąty zjazd z moskwą: odstawiwszy stoły pytaliśmy się dla czego nam nieobwarowali wczoraj bezpieczeństwa od wojska Czerkaskiego? respondeant: że wczoraj pisali pozno o to do niego i dla późności czasu nieodpisali, potem tedy stoły zastawiono i sami zbliżyliśmy się; i proponował pan Wojewoda Sieradzki że potrzebujemy wszystkich pretensij któreśmy mieli przed paktami Polanowskiemi o co długi był hałas, tandem oni deklarowali że ustępują Witebska a za Połock i Dynemburg potrzebują pieniędzy, ustępują Kijowa i z tamtej strony Dniepru po Dniestr wszystkiego, tylko aieby przy Caru zostawał Smoleńsk ze czternastu zamkami, przy tem kozaków w zadnieprskiej Ukrajnie potrzebowali; broniliśmy tego wszystkiego, powstawszy tedy znieśliśmy się z sobą i dali im na się deklaracją żeby nam wszystkiego ustąpili co zabrali i za podziałane szkody dziesięć miljonów zapłacili, księgi i broń, więźniów armatę etc powrócili, znowu tedy nowy powstał hałas osobliwie z Dołhorukim i potrzebowali żebyśmy ostatnią dali deklaracją, zostaliśmy atoli przy pierwszej a że już nierano było postanowiliśmy jeszcze raz jeden zjechać się we czwartek i albo tak abo owak konkludować, albo też im do Smoleńska a nam do fortecy gdzie odjechać, i oni do Cara

pro ultima declaratione a my do Króla Jego Mości *pro informatione* poszlemy — *pro finali* deklarowali że już i Potocka i Dynemburga nieopłacaiąc ustompią; potem wstaliśmy i pojednawszy się, ja osobliwie z Dołhorukim bośmy się z nim trochę byli zamówili, rozjechaliśmy się.

16 Poszła poczta do Króla Jego Mości — Już nierano przyjechał Kiryło z Dołkowym z hramotą *ambique* pisząc o zjeździe jutrzejszym, a ustnie przez nich donieśli że jeżeli nie pozwolemy na ich żądanie wczoraj oświadczone, tedy niema po co się zjeżdżać, ale żeby się odmienić plenipotencjami przez dworzan i namioty żeby zebrano; odpisaliśmy że my życzemy sami to dzieło jakożkolwiek kończyć jakieśmy sami zaczęli i że chcemy jutro zjechać się, może jeszcze pan Bóg poda sposób do pokoju którego jeśli niebędzie to się przynajmniej pożegnamy.

17. Rano Krasiński przyjeżdżał od moskwy z hramotą że chcą zjechać się i rozmówić o dobrem dziele, od nas też jechali jeszcze, pan chorąży Miński i pan podsędek Orszański raniej z listem z strony wczorajszej ich konferencij i zjazdu naszego; mieliśmy tedy *dziesiąty* zjazd tam najpierwej *expostulavimus* moskwę że wczora przez list chcieli żebyśmy przez obsyłki konkludowali co się niegodzi, potem przystawiwszy stoły konferowaliśmy sekretniej *semotis arbitriis* proponowaliśmy że ustąpiemy pięć milionów, po niejakiem czasie ustąpiwszy do namiotu za namową deklarowaliśmy ostatek nagród ustąpić ażeby nam ustąpili jako już przyrzekli wszystkiego i Ukrajny, *ratione* zaś Smoleńska żebyśmy odłożyli po

BJ

sejmie do kommissij, który sejm ma być in Novembris, a tam
Rzecz pospolita postanowi co z tem czynić, tego non admis-
serunt i postanowiliśmy rozjechać się na niedziel trzy
to jest a die 21 Julii do 11. Augusta – oni do Smoleńska
a my do Tołoczyna, oni do Cara a my do Króla Jego Mości
mamy postać po informacyą, a potem na termin na-
znaczony zjechać się mamy na też same miejsce pod
tąż przysięgą raz uczynioną; od stanowiska naszego na
mil pięć ma być securitas nasza co pismem zawaro-
wać mamy; i w Zwierowiczach i w Kraśnym ma być za-
łoga nasza i moskiewska a ma być securitas na mil
trzy około – plenipotencje zostali zobopólnie i warunki
bezpieczeństwa dane; namioty zaraz zbierano, co posta-
nowiwszy w zgodzie pożegnawszy się rozjechaliśmy się
do stanowisk – na zjeździe podałem rejestr kommissarzom
moskiewskim o uwolnienie pana Wojskiego Potockiego i
pana Żaby.

18 Wyprawiliśmy byli do moskwy z kopją tego postanowie-
nia Pana Podsędka Orszańskiego i pana Komoniakę, ale
Kiryło z Dołhim potkawszy ich w drodze powrócili na-
zad i takąż samą kopją przynieśli, odprawiliśmy ich
i tychże znowu naszych za tym pismem do nich

19 Po relacij pana Podsędka i pana Komoniaki podpisa-
wszy wszystkie pisma należące do tego aktu osobliwie ja-
kieśmy prorogowali kommissiją, posławszy z tym pa-
na Maciewica do moskiewskich (: od których też waro-
wano jeśliby który z nas do Wilna albo Mińska odjechał du-
rante prorogatione ma sub eadem securitate drogę odby-
wać co i onym daliśmy :) sami zaś o godzinie dziewiątej wy-

VII 1664